

**Звіт розроблено
Центром спостереження IPR**

Стан захисту прав інтелектуальної власності в Україні за 2024 рік

ЧЕРВЕНЬ 2025

1. Вступ.....	3
2. Судова система.....	8
2.1. Місцеві суди.....	9
2.1.1. Господарські справи.....	9
2.1.2. Цивільні справи.....	15
2.1.3. Кримінальні справи.....	18
2.1.4. Справи про адміністративні правопорушення.....	20
2.2. Апеляційні суди.....	21
2.2.1. Господарські справи.....	21
2.2.2. Цивільні справи.....	24
2.2.3. Кримінальні справи.....	25
2.2.4. Справи про адміністративні правопорушення.....	25
2.3. Верховний Суд.....	26
2.3.1. Господарські справи.....	26
2.3.2. Цивільні справи.....	29
2.3.3. Огляд Постанов Верховного Суду 2024 року.....	30
3. Офіс Генерального прокурора.....	35
4. Національна поліція України.....	36
5. Бюро економічної безпеки України.....	38
6. Державна митна служба України.....	43
7. Апеляційна палата НОІВ.....	50
8. Антимонопольний комітет України.....	56
9. Інші стейкхолдери та ініціативи у сфері захисту прав ІВ.....	59
9.1. Центр медіації та посередництва УКРНОІВІ.....	59
9.2. Центр спостереження IPR УКРНОІВІ.....	61
9.3. Українська Антипіратська Асамблея.....	65
9.4. Український альянс по боротьбі з підробками та піратством.....	65
9.5. Національна асоціація патентних повірених України.....	66
9.6. Комітет з інтелектуальної власності НААУ.....	67
9.7. Комітет з інтелектуальної власності АПУ.....	67
9.8. Ініціатива «Чисте небо».....	68
9.9. WIPO ALERT.....	69
10. Висновки.....	72

1. Вступ

Ефективний захист прав інтелектуальної власності вимагає системного підходу, що поєднує зусилля державних інституцій, правовласників, судових органів влади, правоохоронних й митних органів, правників, експертів, професійних організацій та широкої громадськості в цілому. Для забезпечення прозорості у цій сфері та посилення інституційної спроможності держави, Центр спостереження з питань порушень прав інтелектуальної власності, що є структурним підрозділом Державної організації «Український національний офіс інтелектуальної власності та інновацій», розробив аналітичний звіт щодо стану захисту прав інтелектуальної власності в Україні.

Метою підготовки цього звіту є формування глибшого розуміння поточного стану захисту інтелектуальної власності в Україні, виявлення системних проблем і сприяння ефективнішому прийняттю рішень у сфері політик, правозастосування та розвитку інституційного потенціалу. Звіт може бути корисним для всіх, хто працює у сфері інтелектуальної власності.

У Звіті наведені статистичні дані за 2024 рік: діяльності судів (місцевих судів, апеляційних судів, Верховного суду) за категоріями справ; стану кримінальних правопорушень за статистикою від Офісу Генерального прокурора; розгляду правопорушень Національною поліцією України та Бюро економічної безпеки України; застосування заходів щодо сприяння захисту прав інтелектуальної власності Державною митною службою України; розгляду справ Апеляційною палатою НОІВ; здійснення захисту від неправомірного використання позначень Антимонопольним комітетом України. Окрему увагу приділено порівнянню зазначених показників із відповідними статистичними даними за 2023 рік. Разом із цим, Звіт включає аналіз практики реагування державних органів на порушення прав інтелектуальної власності, огляд типових кейсів, проблемних аспектів правозастосування, а також оцінку основних викликів, які стоять перед системою охорони ІВ.

Дані зі Звіту отримані за запитами ДО «УКРНОІВІ» до відповідних державних органів або з відкритих джерел.

Нагадуємо, що у 2024 році Центром було оприлюднено статистичний звіт [«Статистика розслідування та розгляду справ з питань інтелектуальної власності за 2019-2023»](#).

Перелік основних аббревіатур та скорочень

Абревіатура	Пояснення
АМКУ	Антимонопольний комітет України
АПУ	Асоціація правників України
БЕБ	Бюро економічної безпеки України
ВОІВ	Всесвітня організація інтелектуальної власності
ВС	Верховний Суд
ГПК	Господарський процесуальний кодекс України
Держмитслужба	Державна митна служба України
ЄРДР	Єдиний реєстр досудових розслідувань
EUIPO	Відомство Європейського Союзу з питань інтелектуальної власності
ІВ	Інтелектуальна власність
КГС	Касаційний господарський суд
ККУ	Кримінальний кодекс України
КПК	Кримінальний процесуальний кодекс України

КУпАП	Кодекс України про адміністративні правопорушення
КЦС	Касаційний цивільний суд
Митний реєстр	Митний реєстр об'єктів права інтелектуальної власності
Мінекономіки	Міністерство економіки України
МКУ	Митний кодекс України
НААУ	Національна асоціація адвокатів України
НАПА	Національна асоціація патентних повірених України
НОІВ	Національний орган інтелектуальної власності
ОГП	Офіс Генерального прокурора
Поліція	Національна поліція України
УКРНОІВІ	Український національний офіс інтелектуальної власності та інновацій
УАПП	Український альянс по боротьбі з підробками та піратством
Центр спостереження IPR	Центр спостереження з питань порушень прав з інтелектуальної власності

Державні органи, що розслідують або розглядають спори з питань прав інтелектуальної власності

Судова система

- Відповідно до Закону України «Про судоустрій і статус суддів», судова система України становить сукупність усіх судів держави, заснованих на єдиних засадах організації і діяльності, що здійснюють судову владу. Систему судоустрою складають місцеві суди, апеляційні суди, Верховний Суд. Найвищим судом у системі судоустрою є Верховний Суд. Для розгляду окремих категорій справ відповідно до цього Закону в системі судоустрою діють вищі спеціалізовані суди, зокрема Вищий суд з питань інтелектуальної власності, проте станом на 2025 рік його склад й досі ще не сформовано.

Офіс Генерального прокурора

- Відповідно до Закону України «Про прокуратуру», Офіс Генерального прокурора є органом прокуратури вищого рівня щодо обласних та окружних прокуратур. Офіс Генерального прокурора організовує та координує діяльність усіх органів прокуратури, забезпечує належне функціонування Єдиного реєстру досудових розслідувань та його ведення органами досудового розслідування, визначає єдиний порядок формування звітності про стан кримінальної протиправності і роботу прокурора з метою забезпечення ефективного виконання функцій прокуратури, а також здійснює управління об'єктами державної власності, що належать до сфери управління Офісу Генерального прокурора.

Національна поліція України

- Відповідно до Закону України «Про Національну поліцію», Національна поліція України (поліція) – це центральний орган виконавчої влади, який служить суспільству шляхом забезпечення охорони прав і свобод людини, протидії злочинності, підтримання публічної безпеки і порядку. Національна поліція України розглядає справи у сфері інтелектуальної власності за статтями 176, 177, 203-1, 229 Кримінального кодексу України.

Бюро економічної безпеки України

- Відповідно до Закону України «Про Бюро економічної безпеки України», Бюро економічної безпеки України – це центральний орган виконавчої влади, на який покладаються завдання щодо протидії правопорушенням, що посягають на функціонування економіки держави. У сфері інтелектуальної власності Бюро економічної безпеки України уповноважене здійснювати досудове розслідування кримінальних правопорушень, передбачених ст. 229 Кримінального кодексу України.

Державна митна служба України

- Відповідно до Указу Президента України «Про Державну митну службу України», Державну митну службу України визначено як центральний орган виконавчої влади. Держмитслужба реалізує державну митну політику, державну політику у сфері

боротьби з правопорушеннями під час застосування законодавства з питань державної митної справи. Митна служба здійснює заходи щодо захисту прав інтелектуальної власності за статтями 399, 400, 401, 401-1, 402 Митного кодексу України.

Апеляційна палата НОІВ

- Апеляційна палата Національного органу інтелектуальної власності є колегіальним органом для розгляду заперечень проти рішень Національного органу інтелектуальної власності (далі – НОІВ) щодо набуття прав на об’єкти інтелектуальної власності, заяв про визнання прав на об’єкти промислової власності недійсними повністю або частково, заяв про визнання торговельної марки добре відомою в Україні. Державна організація «Український національний офіс інтелектуальної власності та інновацій» (далі – УКРНОІВІ) є суб’єктом, що виконує функції НОІВ, визначені Законом України «Про внесення змін до деяких законів України щодо створення національного органу інтелектуальної власності», відповідно до розпорядження Кабінету Міністрів України від 28 жовтня 2022 року № 943-р «Деякі питання Національного органу інтелектуальної власності».

Антимонопольний комітет України

- Згідно з Законом України «Про Антимонопольний комітет України», Антимонопольний комітет України (далі – АМКУ) є державним органом зі спеціальним статусом, метою діяльності якого є забезпечення державного захисту конкуренції у підприємницькій діяльності та у сфері державних закупівель. У сфері інтелектуальної власності АМКУ розглядає справи за ст. 4 Закону України «Про захист від недобросовісної конкуренції».

Поряд з цим, у Звіті розглянуто інші ініціативи, що реалізуються в Україні та сприяють розбудові та покращенню системи захисту прав інтелектуальної власності, підвищенню його ефективності, такі як Центр медіації та посередництва та Центр спостереження з питань порушень прав інтелектуальної власності УКРНОІВІ, Українська Антипіратська Асамблея, Український альянс по боротьбі з підробками та піратством, Національна асоціація патентних повірених України, Комітет з інтелектуальної власності НААУ, Комітет з інтелектуальної власності АПУ, ініціатива «Чисте небо», WIPO ALERT.

2. Судова система

Суди розглядають справи у категоріях відповідно до їх юрисдикції, зокрема:

Цивільні справи

- про права на винахід, корисну модель, промисловий зразок
- про права на торговельну марку (знак для товарів і послуг)
- про авторські права
- про суміжні права

Господарські справи

- про права на винахід, корисну модель, промисловий зразок
- про права на торговельну марку (знак для товарів і послуг)
- про права попереднього користування
- про авторські та суміжні права

Кримінальні справи

- порушення авторського права і суміжних прав (стаття 176 ККУ)
- порушення прав на винахід, корисну модель, промисловий зразок, топографію інтегральної мікросхеми, сорт рослин, раціоналізаторську пропозицію (стаття 177 ККУ)
- незаконний обіг дисків для лазерних систем зчитування, матриць, обладнання та сировини для їх виробництва (стаття 203-1 ККУ)
- незаконне використання знака для товарів і послуг, фірмового найменування, кваліфікованого зазначення походження товару (стаття 229 ККУ)

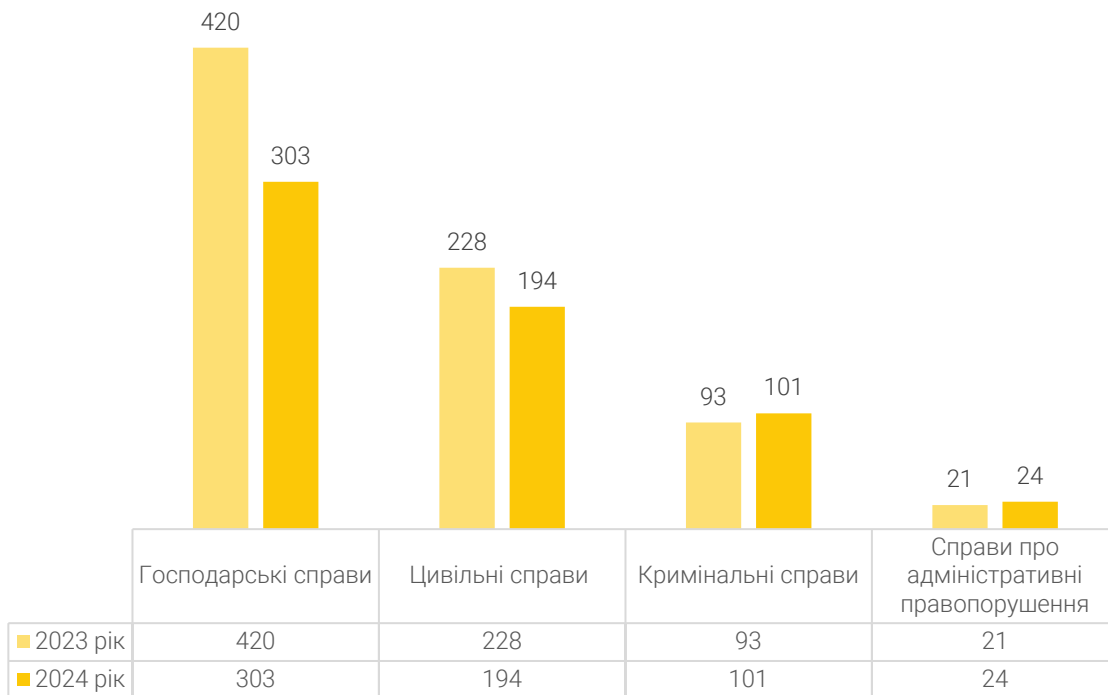
Справи про адміністративні правопорушення

- порушення прав на об'єкт права інтелектуальної власності (стаття 51-2 КУпАП)
- переміщення товарів через митний кордон України з порушенням прав інтелектуальної власності (стаття 476 МКУ)

2.1. Місцеві суди

Згідно зі статистичними даними, у 2024 році порівняно з 2023 роком спостерігається зменшення кількості господарських та цивільних справ, водночас зафіксовано незначне зростання кількості кримінальних справ і справ про адміністративні правопорушення. Така динаміка може свідчити про зниження активності правовласників у судовому захисті майнових прав, зокрема у зв'язку з економічною нестабільністю та небажанням правовласників звертатися до судової системи через довгу тривалість розгляду судових справ.

Рис. 1. Кількість справ, що перебували на розгляді у місцевих судах у 2023-2024 рр.

Нижче надається детальний аналіз розгляду справ місцевими судами з урахуванням розподілу за категоріями.

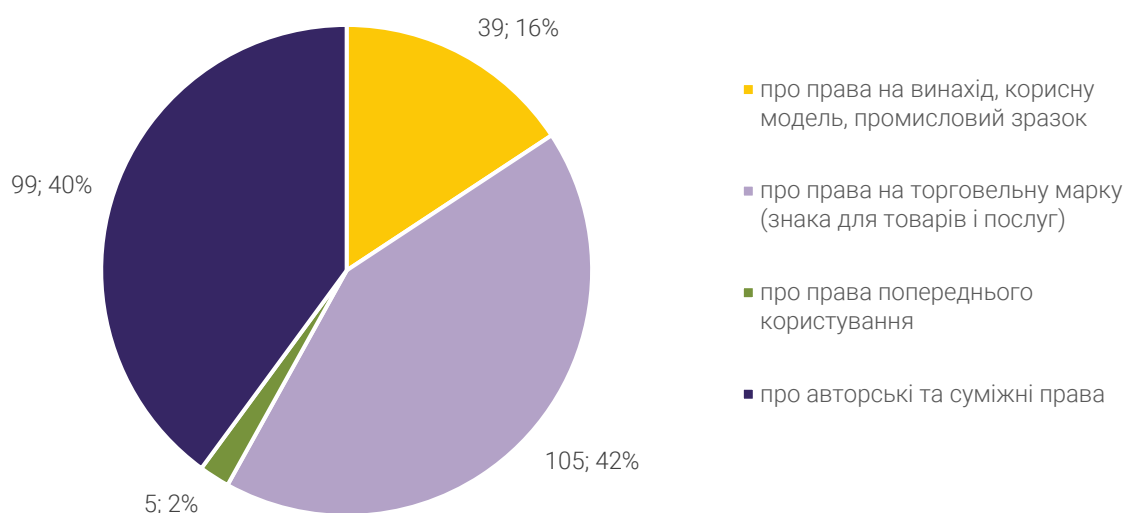
2.1.1. Господарські справи

Табл. 1. Кількість господарських позовних заяв та справ, що перебували на розгляді у місцевих загальних судах у 2024 р.

Категорія	Кількість позовних заяв, що перебували на розгляді	у тому числі надійшло у звітному періоді	Кількість розглянутих позовних заяв	Кількість справ, що перебували на розгляді	у тому числі надійшло у звітному періоді	Кількість розглянутих справ
Справи у спорах щодо захисту прав на об'єкти інтелектуальної власності, з них:	198	179	184	303	152	191

про права на винахід, корисну модель, промисловий зразок	25	23	25	39	22	19
про права на торговельну марку (знака для товарів і послуг)	56	52	51	105	43	61
щодо визнання торговельної марки добре відомою	6	6	6	10	6	5
щодо комерційного найменування	10	8	10	35	8	23
про права попереднього користування	1	1	1	5	1	5
про авторські та суміжні права	84	73	75	99	60	79
щодо колективного управління майновими правами автора та суміжними правами	14	13	13	22	12	1

Рис. 2. Розподіл справ, що перебували на розгляді у місцевих господарських судах, за основними категоріями у 2024 р.

За статистикою прослідковується, що більшість справ стосуються спорів про права на торговельну марку (42%) та про авторські та суміжні права (40%). Менше розглядаються справи про права на винахід, корисну модель, промисловий зразок (16%), а щодо права попереднього користування показник є найменшим (2%). Динаміка дещо змінилася порівняно з 2023 роком, в якому найбільше справ було про авторські та суміжні права (56%), а справ про права на торговельну марку майже вдвічі менше (27%).

Нижче надаються таблиці з даними про кількість розглянутих місцевими господарськими судами позовних заяв та справ, а також інформація про процесуальні рішення, прийняті за результатами їх розгляду.

Табл. 2. Кількість розглянутих позовних заяв місцевими господарськими судами у 2024 р.

Категорія	Кількість розглянутих позовних заяв	Залишено без розгляду	Відмовлено у відкритті провадження	Повернуто	Передано до іншого суду	Відкрито провадження
Справи у спорах щодо захисту прав на об'єкти інтелектуальної власності, з них:	184	0	2	25	4	152
про права на винахід, корисну модель, промисловий зразок	25	0	1	2	0	22
про права на торговельну марку (знака для товарів і послуг)	51	0	0	7	1	43
щодо визнання торговельної марки добре відомою	6	0	0	0	0	6
щодо комерційного найменування	10	0	0	2	0	8
про права попереднього користування	1	0	0	0	0	1
про авторські та суміжні права	75	0	1	12	1	60
щодо колективного управління майновими правами автора та суміжними правами	13	0	0	1	0	12

Зазначаємо, що позовні заяви із порушенням строків, встановлених Господарським процесуальним кодексом, – відсутні.

У більшості випадків за поданими позовними заявами було відкрито провадження, що свідчить про належну підготовку матеріалів позивачами та відповідність вимогам ГПК.

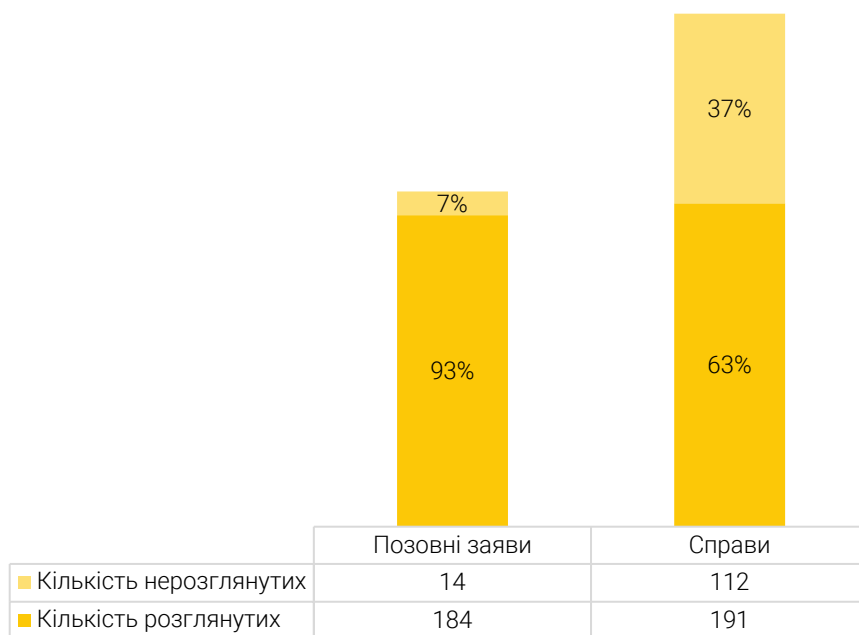
Табл. 3. Кількість розглянутих справ місцевими господарськими судами у 2024 р.

Категорія	Кількість розглянутих справ	Із ухваленням рішення	Із задоволенням позову	Передано до іншого суду	Із закриттям провадження у справі	Із залишенням заяви без розгляду
Справи у спорах щодо захисту прав на об'єкти інтелектуальної власності, з них:	191	127	93	3	40	21
про права на винахід, корисну модель, промисловий зразок	19	9	7	0	8	2

про права на торговельну марку (знака для товарів і послуг)	61	47	31	2	7	5
щодо визнання торговельної марки добре відомою	5	3	2	0	1	1
щодо комерційного найменування	23	19	15	0	3	1
про права попереднього користування	5	3	0	0	0	2
про авторські та суміжні права	79	51	43	1	19	8
щодо колективного управління майновими правами автора та суміжними правами	17	11	11	0	3	3

Зазначаємо, що відповідно до судової статистики справи, порушені за заявою прокурора, відсутні. За проаналізованими даними більшість розглянутих справ завершилась ухваленням рішення, що вказує на ефективність розгляду та наявність достатньо обґрунтованих вимог з боку позивачів.

Рис. 3. Динаміка щодо розгляду позовних заяв та справ місцевими господарськими судами у 2024 р.

Кількість розглянутих справ та поданих позовних заяв становить переважну частину від загального обсягу, що свідчить про позитивну динаміку.

Вивчення динаміки сум компенсацій, що присуджуються господарськими судами, дозволяє глибше зрозуміти підходи до визначення їх розміру. Це особливо важливо, оскільки порушення у сфері інтелектуальної власності передусім завдають правовласникам економічних збитків. Нижче наведено відповідну статистику.

Табл. 4. Кількість господарських позовних заяв, що надійшли у звітному періоді, із зазначенням розміру заявлених грошових вимог (ціни позову) у 2024 р.

Категорія	Не перевищує 100 розмірів прожиткового мінімуму для працездатних осіб	Не перевищує 500 розмірів прожиткового мінімуму для працездатних осіб	Понад 500 розмірів прожиткового мінімуму для працездатних осіб
Справи у спорах щодо захисту прав на об'єкти інтелектуальної власності, з них:	76	6	5
про права на винахід, корисну модель, промисловий зразок	3	0	0
про права на торговельну марку (знака для товарів і послуг)	9	2	1
щодо визнання торговельної марки добре відомою	0	0	0
щодо комерційного найменування	1	0	0
про права попереднього користування	1	0	0
про авторські та суміжні права	53	4	4
щодо колективного управління майновими правами автора та суміжними правами	11	1	1

Рис. 4. Розподіл розгляду господарських позовних заяв відносно розміру заявлених вимог у 2024 р.

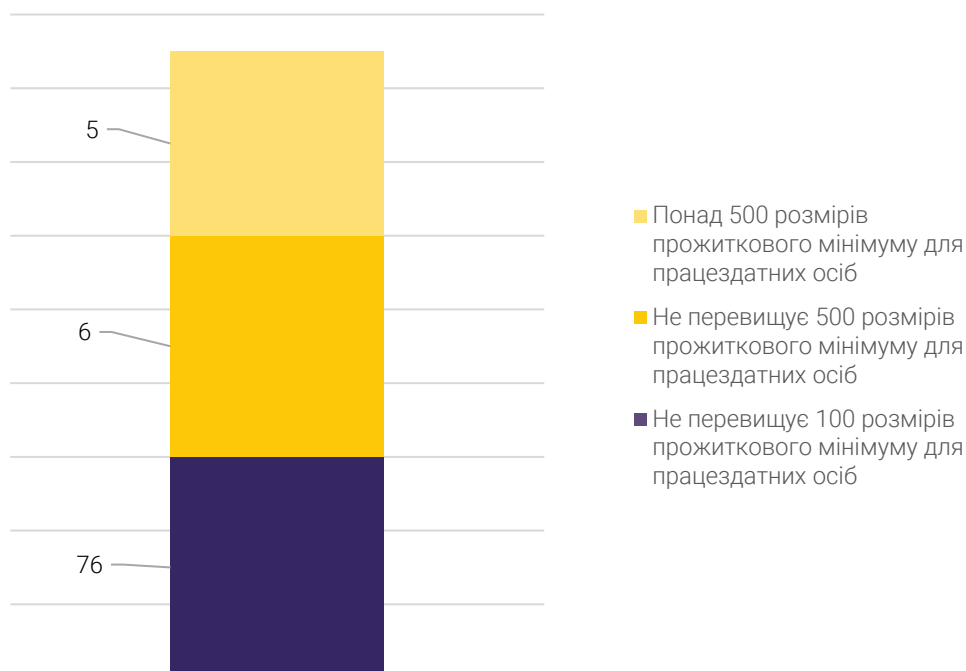
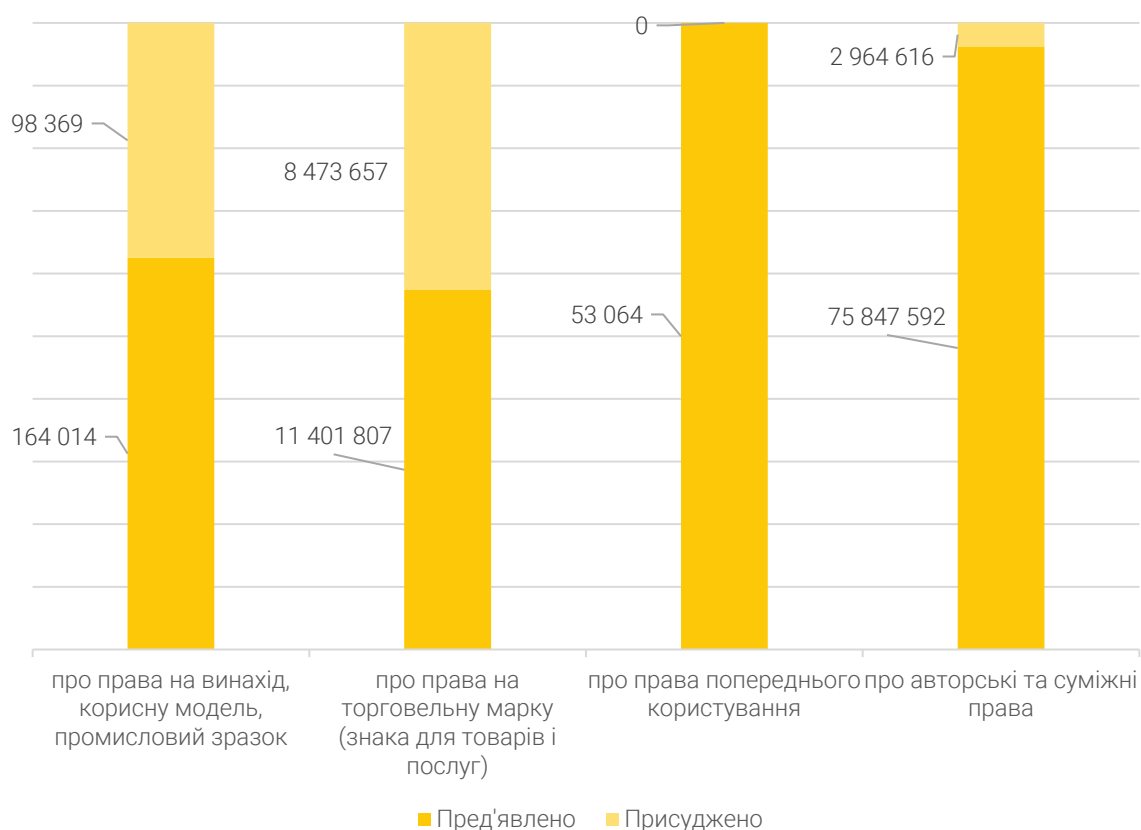

Табл. 5. Розмір грошових коштів, пред'явлених та присуджених до стягнення у господарських справах у 2024 р., грн.

Категорія	Пред'явлено до стягнення (заявлено вимог)	Присуджено до стягнення (задоволено вимог)
Справи у спорах щодо захисту прав на об'єкти інтелектуальної власності, з них:	98 261 023	13 116 932
про права на винахід, корисну модель, промисловий зразок	164 014	98 369
про права на торговельну марку (знака для товарів і послуг)	11 401 807	8 473 657
щодо визнання торговельної марки добре відомою	-	-
щодо комерційного найменування	3 003 700	1 187 084
про права попереднього користування	53 064	-
про авторські та суміжні права	75 847 592	2 964 616
щодо колективного управління майновими правами автора та суміжними правами	37 447 800	887 129

Рис. 5. Розподіл грошових коштів, пред'явлених та присуджених до стягнення у господарських справах у 2024 р., грн.

З графіка чітко простежується суттєва різниця між заявленими позовними вимогами та фактично присудженими сумами. Найбільше розходження спостерігається у справах, що стосуються авторських і суміжних прав: із загальної заявленої суми у 75 847 592 грн фактично було присуджено лише 2 964 616 грн, що становить 3,9 % від заявленого. Натомість більш позитивна динаміка відзначається у справах, пов'язаних з правами на торговельну марку, – у цьому напрямі було задоволено 74,3 % вимог.

Така різниця, ймовірно, зумовлена тим, що визначити розмір збитків від неправомірного використання торговельної марки є простіше, адже вона використовується у комерційній діяльності. Натомість встановлення обсягу втрат у справах щодо об'єктів авторського права є значно складнішим в доказовому процесі.

У 2023 році судовими рішеннями було присуджено 161 224 240 грн, що майже у десять разів перевищує відповідний показник у 2024 році. Така істотна різниця обумовлена насамперед значною відмінністю у кількості справ, розглянутих у відповідні періоди.

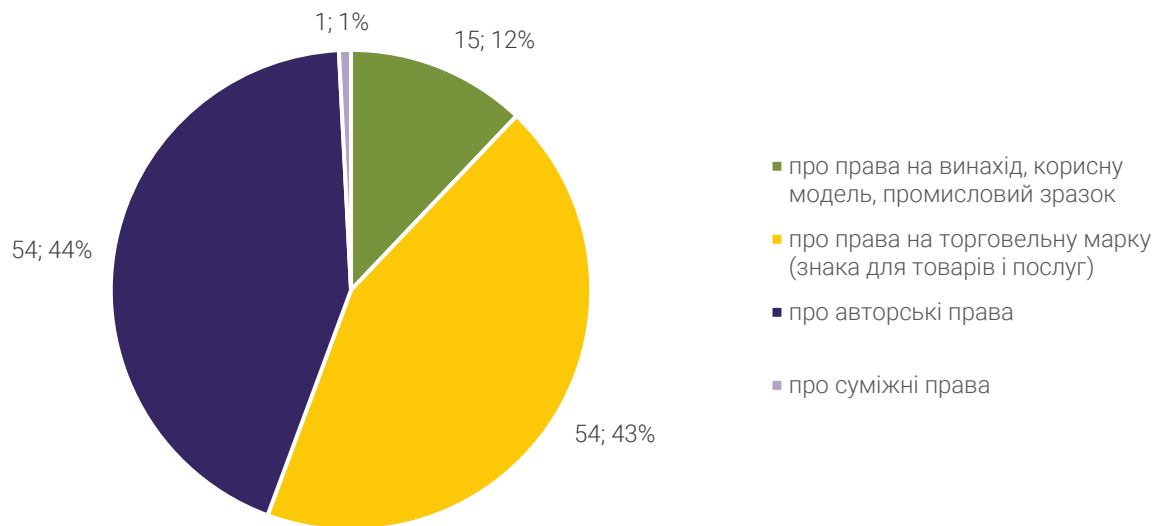
2.1.2. Цивільні справи

Табл. 6. Кількість цивільних позовних заяв та справ, що перебували на розгляді у місцевих загальних судах у 2024 р.

Категорія	Кількість позовних заяв, що перебували на розгляді	у тому числі надійшло у звітному періоді	Кількість розглянутих позовних заяв	Кількість справ, що перебували на розгляді	у тому числі надійшло у звітному періоді	Кількість розглянутих справ
Справи у спорах щодо захисту прав на об'єкти інтелектуальної власності, з них:	83	64	60	194	46	80
права на винахід, корисну модель, промисловий зразок	2	2	2	15	2	2
торговельна марка (знак для товарів і послуг)	21	18	18	54	13	25
авторські права	22	18	17	54	11	22
суміжні права	2	2	1	1	1	0

У статистиці за 2024 рік прослідковується, що розгляд справ про авторські права (44%) та про торговельні марки (43%) мають схожу динаміку, що є майже ідентичною порівняно з 2023 роком – 44% щодо авторських прав та 41 % щодо торговельних марок. В той же час справи про права на винахід, корисну модель, промисловий зразок (12%) порівняно з іншими категоріями розглядаються майже в 4 рази менше. Тоді як справи про суміжні права мають всього 1 % від загальної кількості розгляду судових справ у сфері ІВ.

Рис. 6. Розподіл цивільних справ, що перебували на розгляді у місцевих загальних судах, за основними категоріями у 2024 р.

Нижче надаються таблиці з даними про кількість розглянутих місцевими судами цивільних позовних заяв та справ, а також інформація про процесуальні рішення, прийняті за результатами їх розгляду.

Табл. 7. Кількість розглянутих цивільних позовних заяв місцевими загальними судами у 2024 р.

Категорія	Кількість розглянутих позовних заяв	Залишено без розгляду	Відмовлено у відкритті провадження	Повернуто	Відкрито провадження	із порушенням строків, встановлених ЦПК України
Справи у спорах щодо захисту прав на об'єкти інтелектуальної власності, з них:						
права на винахід, корисну модель, промисловий зразок	2	0	0	0	2	0
торговельна марка (знак для товарів і послуг)	21	0	1	3	13	1
авторські права	22	0	2	4	9	0
суміжні права	2	0	0	0	1	0

Табл. 8. Кількість розглянутих цивільних справ місцевими загальними судами у 2024 р.

Категорія	Кількість розглянутих справ	Із ухваленням рішення	із ухваленням заочного рішення	Із задоволенням позову	Передано до іншого суду	Із закриттям провадження у справі	Із залишенням заяви без розгляду
Справи у спорах щодо захисту прав на об'єкти інтелектуальної власності, з них:	80	53	3	37	1	6	20
права на винахід, корисну модель, промисловий зразок	2	2	0	1	0	0	0
торговельна марка (знак для товарів і послуг)	25	17	2	10	0	2	6
авторські права	22	15	0	9	1	2	4
суміжні права	0	0	0	0	0	0	0

У динаміці розгляду справ та позовних заяв спостерігається позитивна тенденція. Із загальної кількості 60 розглянутих позовних заяв було відкрито 40 проваджень, що становить 67 % від усіх поданих заяв. Водночас із 80 розглянутих справ рішенням суду було завершено 53 справи, що становить 66 % від загальної кількості.

Нижче наведено аналіз сум компенсацій, які присуджували місцеві загальні суди при розгляді позовних заяв.

Табл. 9. Кількість цивільних позовних заяв, що надійшли у звітному періоді, із зазначенням розміру заявлених грошових вимог (ціни позову) у 2024 р.

Категорія	Не перевищує 100 розмірів прожиткового мінімуму для працездатних осіб	Не перевищує 500 розмірів прожиткового мінімуму для працездатних осіб	Понад 500 розмірів прожиткового мінімуму для працездатних осіб
Справи у спорах щодо захисту прав на об'єкти інтелектуальної власності, з них:	4	1	2
права на винахід, корисну модель, промисловий зразок	0	0	0
торговельна марка (знак для товарів і послуг)	0	0	2
авторські права	3	1	0
суміжні права	0	0	0

Табл. 10. Розмір грошових коштів, присуджених до стягнення у цивільних справах у 2024 році, грн.

Категорія	Розмір грошових коштів присуджено до стягнення, усього
Справи у справах щодо захисту прав на об'єкти інтелектуальної власності, з них:	495 414
права на винахід, корисну модель, промисловий зразок	0
торговельна марка (знак для товарів і послуг)	4 540
авторські права	421 037
суміжні права	0

Основна частина присуджених судом грошових сум у 2024 році припадає на справи, що стосуються авторських прав – 85 % від загального обсягу. Значно менша частка (15 %) стосується справ щодо прав на торговельну марку. Водночас у категоріях справ, пов'язаних з правом на винахід, корисну модель, промисловий зразок, а також суміжними правами, фактичне відшкодування грошових сум відсутнє. У 2023 році було присуджено 1 283 135 грн., що порівняно з 2024 роком є більшим показником у 2,5 рази.

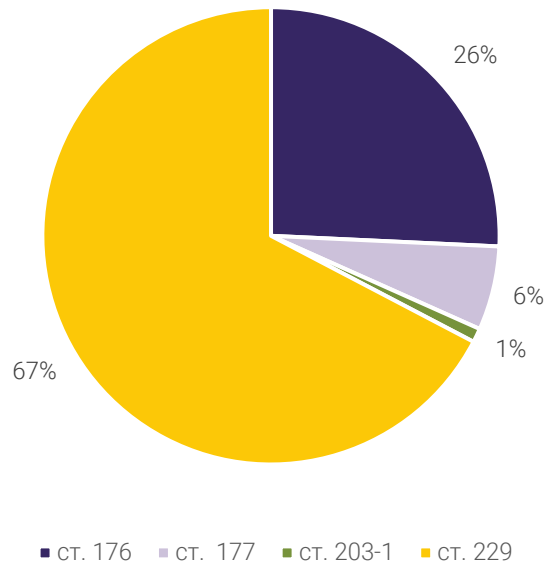
2.1.3. Кримінальні справи

Табл. 11. Кількість кримінальних проваджень, що перебували на розгляді у 2024 р.

Стаття ККУ	Кількість проваджень, що перебували на розгляді (усього)	у тому числі надійшло у звітному періоді	Кількість розглянутих проваджень	у тому числі із постановленням вироку	Кількість нерозглянутих проваджень на кінець звітного періоду
ст. 176	26	2	6	6	20
ст. 177	6	2	0	0	6
ст. 203-1	1	0	0	0	1
ст. 229	68	32	23	23	45

У порівнянні з 2023 роком спостерігається зростання кількості розглянутих справ: у 2024 році їх зафіксовано 101, тоді як у 2023 році – 94.

Рис. 7. Розподіл кримінальних проваджень, що перебували на розгляді у місцевих загальних судах, за статтями ККУ у 2024 р.

За даними показниками можна прослідкувати, що найбільша кількість кримінальних проваджень здійснюється за статтею 176 ККУ, яка стосується авторського права та суміжних прав (67%). За статтею 229 ККУ кількість проваджень становить 26%, за статтею 177 ККУ – 6%, а за статтею 203-1 ККУ – всього 1%. Динаміка 2024 року загалом відповідає показникам 2023 року, коли також переважали провадження за статтею 176 ККУ (58 %) та статтею 229 ККУ (36 %).

Табл. 12. Кількість осіб, кримінальні провадження щодо яких перебували у суді у 2024 р.

Стаття ККУ	Кількість осіб, провадження щодо яких перебували в суді (усього)	у т.ч. за вчинення злочину у складі організованої групи або злочинної організації	Кількість осіб у справах із закінченим провадженням	Кількість осіб, щодо яких провадження нерозглянуто (усього)	у т.ч. за вчинення злочину у складі організованої групи або злочинної організації
ст. 176	36	0	1	27	0
ст. 177	14	0	0	14	0
ст. 203-1	6	4	0	6	4
ст. 229	143	38	20	108	24

За всіма статтями Кримінального кодексу України, наведеними в таблиці, кількість осіб, щодо яких провадження залишалося нерозглянутим, істотно перевищує кількість осіб у справах із закінченим провадженням. Розрив спостерігається за ст. 229 ККУ: зі 143 осіб лише щодо 20 осіб провадження завершено, натомість як щодо 108 залишилося нерозглянутим, тоді як за статтями 177 та 203-1 ККУ провадження не було завершено.

Табл. 13. Розмір моральної та матеріальної шкоди та кількість потерпілих осіб

Стаття ККУ	Розмір моральної та матеріальної шкоди, грн.	Кількість потерпілих юридичних осіб, од.
ст. 176	5 026 284	1
ст. 177	-	-
ст. 203-1	9 991 599	9
ст. 229	-	-

Загальний розмір моральної та матеріальної шкоди у 2024 році становить 15 017 883 грн., що на чверть менше порівняно з аналогічним показником 2023 року (20 095 526 грн). Також серед потерпілих осіб відсутні фізичні особи – переважають юридичні особи, що свідчить про вищий рівень зацікавленості з їхнього боку як правовласників, оскільки такі правопорушення створюють для них більші загрози у сфері комерційної діяльності.

2.1.4. Справи про адміністративні правопорушення

Табл. 14. Кількість справ про адміністративні правопорушення у 2024 р.

Стаття	Кількість справ, що перебували на розгляді	у тому числі надійшло у звітному періоді	Кількість розглянутих справ	Кількість нерозглянутих справ на кінець звітного періоду	Кількість осіб, притягнутих до адміністративної відповідальності
ст. 51-2 КУпАП	2	2	2	0	2
ст. 476 МКУ	22	18	13	19	13

Аналіз адміністративних справ у 2024 році свідчить про зменшення кількості проваджень за статтею 51-2 КУпАП порівняно з 2023 роком (2 справи проти 6 у попередньому році). Водночас за статтею 476 Митного кодексу України спостерігається зростання загального обсягу справ – 22 проти 15 у 2023 році.

Щодо суми штрафів, за ст. 476 МКУ було накладено 187 000 грн, з яких добровільно сплачено 85 000 грн. До відповідальності притягнуто 11 осіб.

2.2. Апеляційні суди

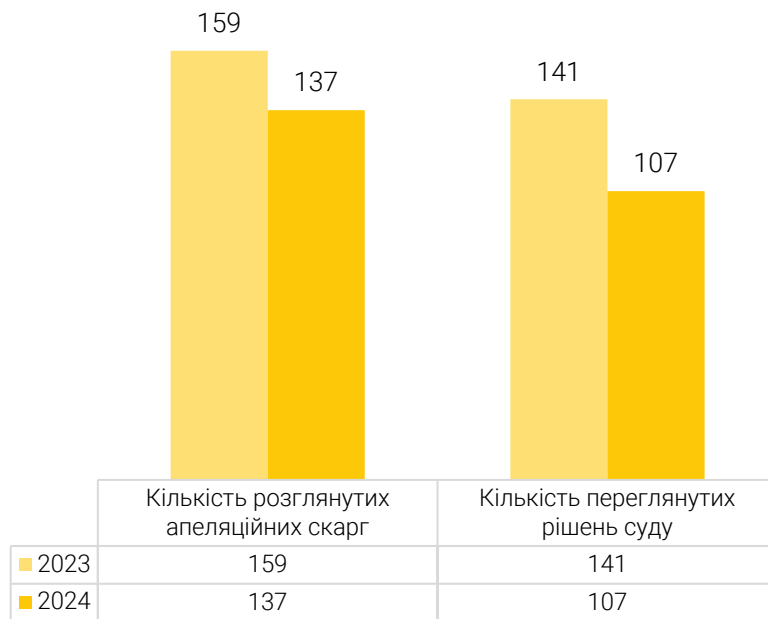
2.2.1. Господарські справи

Табл. 15. Кількість розглянутих апеляційних скарг та переглянутих рішень господарських судів у 2024 р.

Категорія	Кількість розглянутих апеляційних скарг	Кількість переглянутих рішень суду	Кількість рішень, залишених без змін	Кількість скасованих рішень	Кількість змінених рішень	Кількість визнаних нечинними судових рішень (постанов) із закриттям провадження
Справи у спорах щодо захисту прав на об'єкти інтелектуальної власності, з них:	137	107	74	30	3	0
про права на винахід, корисну модель, промисловий зразок	20	16	13	3	0	0
про права на торговельну марку (знака для товарів і послуг)	51	33	19	13	1	0
щодо визнання торговельної марки добре відомою	8	6	1	4	1	0
щодо комерційного найменування	28	16	9	7	0	0
про права попереднього користування	5	5	4	1	0	0
про авторські та суміжні права	37	33	26	5	0	0
щодо колективного управління майновими правами автора та суміжними правами	5	4	3	1	0	0

У 2024 році найбільше розглядалося справ, пов'язаних із торговельними марками (51 справа), тоді як кількість справ щодо авторських і суміжних прав мала нижчий показник – 37. Для порівняння, у 2023 році переважали саме справи про авторські та суміжні права (63), а справ щодо торговельних марок було дещо менше – 48.

Рис. 9. Статистика розглянутих апеляційних скарг та переглянутих рішень господарських судів у 2023-2024 рр.

Статистика свідчить про незначне зниження кількості розглянутих апеляційних скарг та переглянутих рішень відносно 2023 року. Однією з причин цієї динаміки є скорочення кількості справ у місцевих господарських судах, що, у свою чергу, зменшило обсяг матеріалів, які можуть бути оскаржені в апеляційному порядку.

Рис. 10. Статистика переглянутих рішень місцевих господарських судів у 2023-2024 рр.

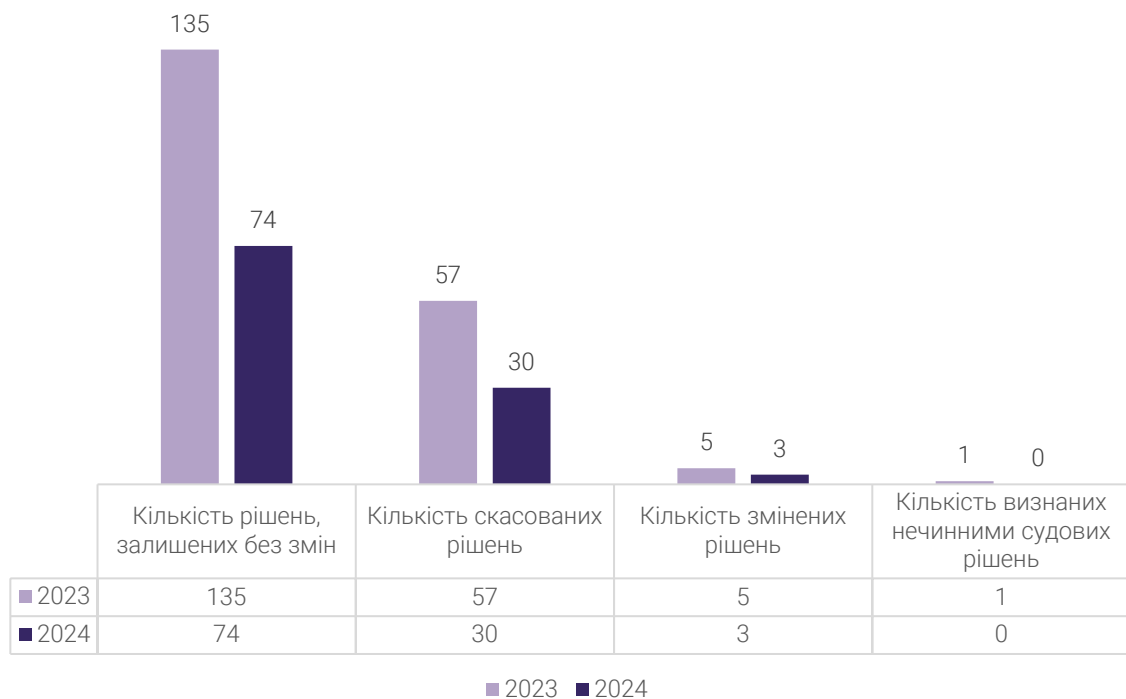

Табл. 16. Кількість скасованих рішень у господарських справах у 2024 р.

Категорія	Кількість скасованих рішень	із прийняттям нового судового рішення:	у зв'язку з неповним з'ясуванням судом обставин, що мають значення для справи	у зв'язку з неправильним застосуванням норм матеріального або порушенням норм процесуального права, що призвело до неправильного вирішення справи	з направленням справи для розгляду до іншого суду першої інстанції за встановленою підсудністю	із залишенням позовної заяви без розгляду	із закриттям провадження у справі
Справи у спорах щодо захисту прав на об'єкти інтелектуальної власності, з них:	30	26	9	12	1	0	0
про права на винахід, корисну модель, промисловий зразок	3	3	1	1	0	0	0
про права на торговельну марку (знака для товарів і послуг)	13	13	5	7	0	0	0
щодо визнання торговельної марки добре відомою	4	4	0	4	0	0	0
щодо комерційного найменування	7	7	4	1	0	0	0
про права попереднього користування	1	1	0	1	0	0	0
про авторські та суміжні права	7	5	0	3	1	0	0
щодо колективного управління майновими правами автора та суміжними правами	1	1	0	0	0	0	0

Дані таблиці показують, що більшість скасованих рішень було замінено на нові судові рішення. Основними підставами є неправильне застосування норм матеріального чи процесуального права, що призвело до неправильного вирішення справи, а також неповне з'ясування судом обставин, які мають істотне значення для справи. Обидві ці підстави зустрічаються майже з однаковою частотою.

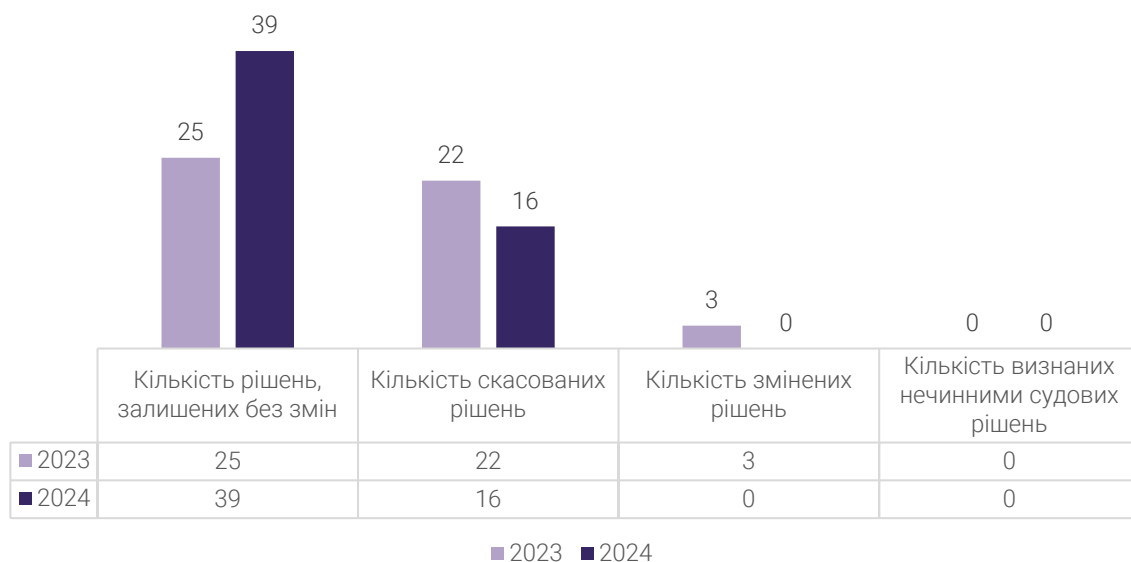
2.2.2. Цивільні справи

Табл. 17. Кількість переглянутих рішень у цивільних справах у 2024 р.

Категорія	Кількість переглянутих рішень суду	Кількість рішень, залишених без змін	Кількість скасованих рішень	Кількість змінених рішень	Кількість визнаних нікчемними судових рішень із закриттям провадження у справі
Справи у спорах щодо захисту прав на об'єкти інтелектуальної власності, з них:	60	39	16	0	0
права на винахід, корисну модель, промисловий зразок	7	3	3	0	0
торговельна марка (знак для товарів і послуг)	20	13	5	0	0
авторські права	20	15	4	0	0
суміжні права	1	0	1	0	0

У 2024 році загальна кількість переглянутих рішень збільшилась порівняно з 2023 роком і становила 60 справ (проти 50 у 2023-му). Статистика демонструє стабільну динаміку розгляду справ із тенденцією до зростання кількості рішень, залишених без змін. За даними судової статистики, усі скасовані рішення були скасовані з ухваленням нового рішення по суті позовних вимог. У 2024 році справ, пов'язаних із торговельними марками, та справ щодо авторських прав розглядалося однаково. Для порівняння, у 2023 році переважали саме справи про авторські права (16), а справ щодо торговельних марок було дещо менше – 14.

Рис. 11. Статистика переглянутих рішень місцевих загальних судів у цивільних справах у 2023-2024 рр.

Загалом аналіз даних щодо перегляду рішень у господарських та цивільних справах свідчить про однакову динаміку у 2023 та 2024 роках — кількість цивільних справ стабільно нижча, ніж господарських.

2.2.3. Кримінальні справи

У 2024 році не зафіксовано розгляду кримінальних справ у сфері інтелектуальної власності в апеляційному порядку. Зазначимо, що у 2023 році було розглянуто лише 7 кримінальних справ за статтею 229 Кримінального кодексу України, яка стосується порушення прав на торговельну марку.

2.2.4. Справи про адміністративні правопорушення

Табл. 18. Кількість переглянутих рішень у справах про адміністративні правопорушення у 2024 р.

Стаття	Кількість справ за апеляційними скаргами, що перебували на розгляді	у тому числі надійшло у звітному періоді	Кількість повернутих апеляційних скарг	Кількість переглянутих справ
ст. 476 Митного кодексу України	10	9	3	7

Показники залишаються суттєво нижчими порівняно з розглядом цивільних та господарських справ. Водночас у 2023 році було зареєстровано лише 9 справ про адміністративні правопорушення. Структура категорій справ не зазнала змін: в апеляційних судах на розгляді залишаються справи за статтею 476 МКУ, тоді як справи за статтею 51-2 КУпАП відсутні.

У 2024 році спостерігається стабільно низька кількість кримінальних справ та справ про адміністративні правопорушення у сфері інтелектуальної власності, що розглядаються в апеляційному порядку. Ця тенденція може свідчити про декілька чинників: обмежену кількість виявлених правопорушень, складність доведення вини у кримінальних провадженнях, а також низький рівень звернення правовласників до правоохоронних та митних органів та відповідно ініціювання таких справ з боку державних органів. Разом з цим, правовласники, ймовірно, надають перевагу господарським або цивільним позовам, які забезпечують захист майнових прав шляхом стягнення компенсації.

Загалом, основне навантаження у сфері захисту інтелектуальної власності продовжують нести господарські та цивільні суди, що відображає зсув акценту з публічно-правових до приватно-правових механізмів захисту.

2.3. Верховний Суд

Верховним Судом надано статистику за 2024 рік з розгляду господарських та цивільних справ.

Статистика щодо кримінальних справ та справ про адміністративні правопорушення у сфері інтелектуальної власності – відсутня.

2.3.1. Господарські справи

Табл. 19. Кількість господарських справ, що перебували на розгляді, та розглянутих справ у Верховному Суді у 2024 р.

Категорія	Перебувало на розгляді (усього)	не розглянуто на початок періоду	надійшло на розгляд	Передано справ на розгляд до Великої Палати Верховного Суду	Розглянуто (усього)	Не розглянуто на кінець періоду
Захисту прав на об'єкти інтелектуальної власності	101	16	85	1	92	8
визнання недійсними правоохоронних документів	1	1	0	0	1	0
захист виключних прав (усього), з них:	23	3	20	0	18	5
авторського права (суміжних прав)	4	0	4	0	3	1
прав на об'єкти промислової власності	5	0	5	0	1	4
укладення, зміна, розірвання договорів, пов'язаних з реалізацією (усього), з них:	0	0	0	0	0	0
авторського права (суміжних прав)	0	0	0	0	0	0
прав на об'єкти промислової власності	0	0	0	0	0	0

Згідно з даними статистики 2023 року розглянуто було 134 справи, у 2024 році їх кількість зменшилась до 101. Аналіз статистичних даних свідчить про стабільність співвідношення між кількістю розглянутих і нерозглянутих справ у обох роках, що свідчить про збереження ефективності судового розгляду, оскільки розглянутих справ значно більше.

Рис. 12. Кількість розглянутих та нерозглянутих господарських справ Верховним Судом у 2023-2024 рр.

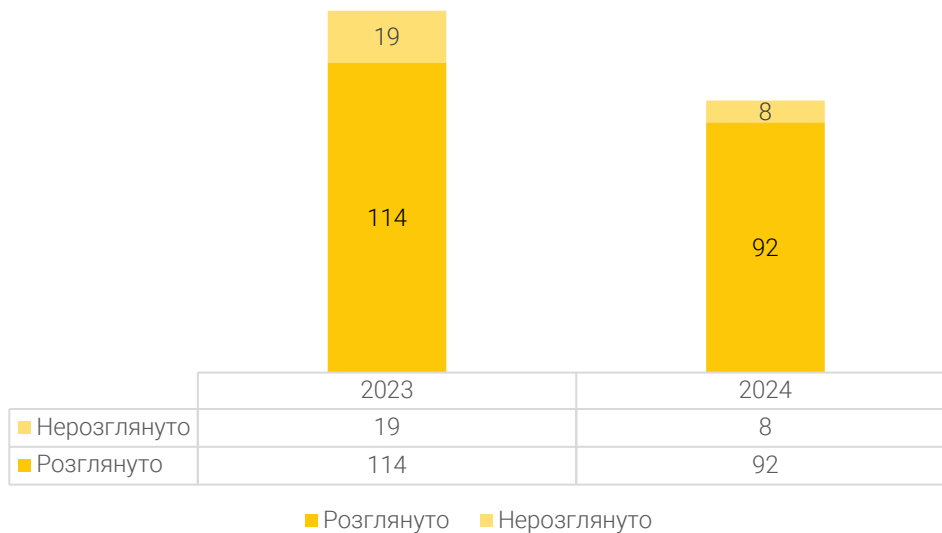

Табл. 20. Кількість розглянутих рішень у господарських справах Верховним Судом у 2024 р.

Категорія	Розглянуто (усього), з них	відмовлено у відкритті провадження	повернуто	закрито касаційне провадження	у задоволенні скарги відмовлено та судові рішення залишено без змін	скаргу задоволено та судові рішення змінено
Захисту прав на об'єкти інтелектуальної власності	92	14	2	7	53	1
визнання недійсними правоохоронних документів	1	0	0	0	1	0
захист виключних прав (усього), з них:	18	4	0	0	10	0
авторського права (суміжних прав)	3	3	0	0	0	0
прав на об'єкти промислової власності	1	0	0	0	1	0
укладення, зміна, розірвання договорів, пов'язаних з реалізацією (усього), з них:	0	0	0	0	0	0
авторського права (суміжних прав)	0	0	0	0	0	0
прав на об'єкти промислової власності	0	0	0	0	0	0

Виходячи зі статистичних даних, у більшості розглянутих справ скарги було відхилено, а судові рішення залишено без змін. Це свідчить про те, що касаційна інстанція переважно підтримує позицію апеляційних судів у своїх аргументах, що може пояснювати, чому правовласники значно рідше звертаються до суду касаційної інстанції.

Одночасно з цим у статистиці місцевих судів фіксується присудження незначних сум компенсації, що може свідчити про малозначність справ (саме на цей аспект часто посилаються суди касаційної інстанції, відмовляючи у відкритті проваджень). У поєднанні з високими витратами на судовий розгляд та обмеженими перспективами перегляду справ, це створює додаткові бар'єри для правовласників у захисті своїх прав на рівні касації.

Згідно з [Аналізом стану здійснення правосуддя при розгляді господарських справ у 2024 році](#), за результатами розгляду господарських справ щодо захисту прав на об'єкти інтелектуальної власності спостерігається зниження кількості розглянутих справ на різних рівнях судової системи.

- **Інформація про роботу місцевих господарських судів**
У 2024 році кількість розглянутих справ зменшилася на 31 % – до 0,2 тисячі порівняно з 0,3 тисячі у 2023 році.
- **Інформація про роботу апеляційних господарських судів**
Кількість справ у цій категорії знизилася на 15,1 %, склавши 129 справ замість 152.
- **Інформація про роботу Касаційного господарського суду у складі Верховного Суду**
Спостерігається незначне скорочення розглянутих справ – на 6 %, до 76 справ із 81.

Середній рівень загального навантаження суддів Касаційного господарського суду з урахуванням їх фактичної чисельності зріс на 5,8 % – з 344 звернень у 2023 році до 364 у 2024 році. При цьому у судових палатах, що розглядають справи щодо захисту прав інтелектуальної власності, а також пов'язані з антимонопольним і конкурентним законодавством, перебувало 353 звернення, що на 4,3 % менше, ніж у 2023 році.

Ефективність судочинства Касаційного господарського суду у 2024 році становила 97,5 %, а в судових палатах, що розглядають зазначені категорії справ, – 97,2 %.

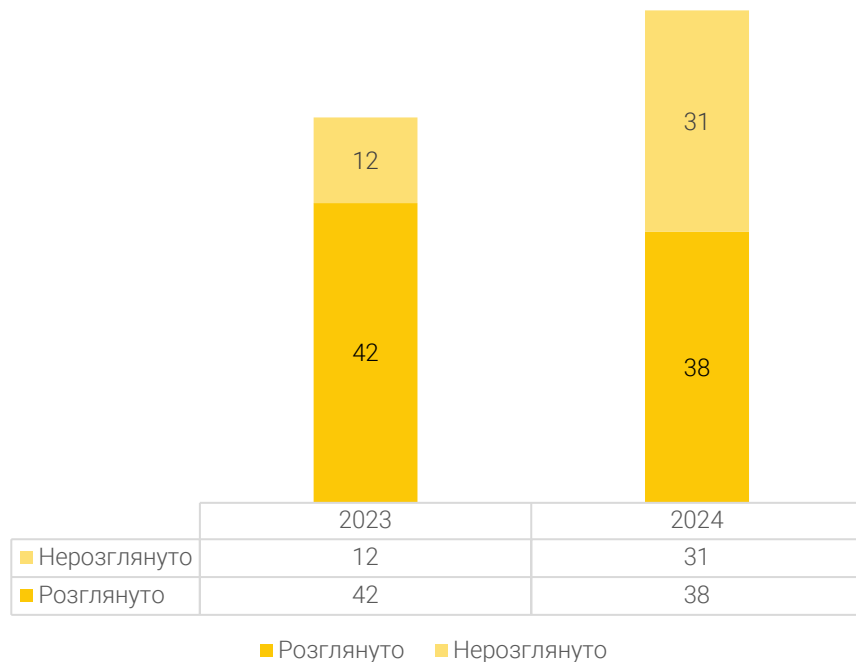
Таким чином, Верховний Суд зберігає тенденцію ефективно розглядати спори, хоча при цьому показники кількості справ, що перебували на розгляді, впали.

2.3.2. Цивільні справи

Табл. 21. Кількість цивільних справ, що перебували на розгляді, та розглянутих справ у Верховному суді у 2024 р.

Категорія	Перебувало на розгляді (усього), з них:	не розглянуто на початок періоду	надійшло на розгляд	Передано справ на розгляд до Великої Палати Верховного Суду	Розглянуто (усього)	Не розглянуто на кінець періоду
Справи у спорах щодо захисту прав на об'єкти інтелектуальної власності, з них:	74	17	57	1	38	31
права на винахід, корисну модель, промисловий зразок	3	1	2	0	0	3
торговельна марка (знак для товарів і послуг)	6	3	3	0	2	4
авторські права	11	3	8	0	6	4
суміжні права	3	0	3	0	0	3

Рис. 13. Кількість розглянутих та нерозглянутих цивільних справ Верховним Судом у 2023-2024 рр.

Зі статистичних даних видно, що у 2024 році відносна кількість розглянутих справ зменшилася порівняно з кількістю нерозглянутих.

Табл. 22. Кількість розглянутих рішень
у цивільних справах Верховним Судом у 2024 р.

Категорія	Розглянуто (усього), з них:	відмовлено у відкритті провадження	повернуто	закрито касаційне провадження	у задоволенні скарги відмовлено та судове рішення залишено без змін	скаргу задоволено та судове рішення змінено
Справи у спорах щодо захисту прав на об'єкти інтелектуальної власності, з них:	38	10	4	0	8	2
права на винахід, корисну модель, промисловий зразок	0	0	0	0	0	0
торговельна марка (знак для товарів і послуг)	2	0	0	0	0	1
авторські права	6	2	1	0	1	0
суміжні права	0	0	0	0	0	0

Зі статистики вбачається, що найбільша кількість справ стосується відмови у відкритті провадження (10), а також відмов у задоволенні скарг із залишенням судових рішень без змін (8). При цьому скарги задовольнялися та судові рішення змінювалися лише у 2 справах.

2.3.3. Огляд Постанов Верховного Суду 2024 року

У низці рішень, ухвалених Верховним Судом у 2024 році, зосереджено увагу на ключових підходах до тлумачення прав інтелектуальної власності, умов їх використання, а також на підставах для судового захисту. Нижче надається огляд окремих Постанов Верховного Суду 2024 року.

Рішення суду ЄС як джерело

[Постанова КЦС від 17.01.2024 у справі № 308/7570/18-ц](#)

Використання об'єкта права інтелектуальної власності іншою особою здійснюється з дозволу особи, яка має виключне право дозволяти використання об'єкта права інтелектуальної власності, крім випадків правомірного використання без такого дозволу, передбачених цим Кодексом та іншим законом (частина третя статті 426 ЦК України).

Через збалансовану автором систему дозволів та заборон він має змогу отримувати співмірну винагороду за те, що він створив твір. Між тим це не означає, що авторові гарантується контроль над будь-яким без винятку використанням його твору третьою особою, але визначає, що по суті кожна

окрема фактична дія третьої особи в принципі має розглядатися як така, що охоплюється правом на використання та вимагає попередньої (не обов'язково прямо висловленої) згоди автора (див. case C-5/08 Infopaq International A/S v Danske Dagblades Forening, URL: <https://curia.europa.eu/juris/liste.jsf?num=c-5/08>).

Правила використання твору та плагіат

Постанова КЦС від 17.01.2024 у справі № 308/7570/18-ц

За загальним правилом використання твору як об'єкта права інтелектуальної власності іншою особою здійснюється з дозволу особи, яка має виключне право дозволяти використання об'єкта права інтелектуальної власності.

Як виняток допускається правомірне використання твору як об'єкта права інтелектуальної власності без дозволу особи, яка має виключне право дозволяти використання об'єкта права інтелектуальної власності, у разі якщо це передбачено відповідною нормою закону.

Цитування є вільним використанням твору із зазначенням імені автора і джерела запозичення. По своїй суті цитування є найбільш значущим обмеженням авторського права. Воно служить свого роду фундаментом для інших обмежень авторських прав.

Касаційний суд підкреслює, що умовою для правомірності цитування є зазначення імені автора твору та джерела, з якого та чи інша цитата запозичується, що має вказати на походження процитованого твору, який використовується без дозволу автора.

Протилежністю використанню твору як позитивної дії є плагіат. Плагіатом вважається, зокрема, використання цитат з іншого твору (частини твору) без посилання на відповідне джерело, тобто без дотримання такої умови правомірності цитування як зазначення імені автора твору та джерела.

Стягнення компенсації за порушення авторського права

Постанова КЦС від 17.01.2024 у справі № 308/7570/18-ц

Компенсація підлягає стягненню у разі доведення факту порушення прав суб'єкта авторського права, зокрема при плагіаті. Для задоволення вимоги про стягнення компенсації достатньо наявності доказів вчинення особою дій, які кваліфікуються як порушення авторського права. Для визначення розміру такої компенсації враховується, зокрема: факт порушення прав та яке саме порушення допущено; тривалість та обсяг порушень (одноразове чи багаторазове використання спірних об'єктів); принципи приватного права (добросовісність, справедливість, розумність).

У справі, що переглядається: при зверненні до суду позивачка зазначала, що відповідачами порушено її авторські права: особисті немайнові і майнові права інтелектуальної власності та просила стягнути компенсацію в мінімальному розмірі, встановленому законом на час звернення позивача до суду; при відмові у задоволенні позовних вимог, встановивши, що використання частини

автореферату позивачки відбулося без зазначення її імені та джерела, суди вважали, що відтворення частини автореферату позивача у Навчально-методичному комплексі можливе і без згоди автора, оскільки це є вільним відтворенням примірника твору для навчання; використання твору здійснено відповідачкою без дотримання такої умови правомірності цитування як зазначення імені автора твору та джерела.

З урахуванням того, що суди встановили факт плагіату (використання частини автореферату позивачки відбулося без зазначення її імені та джерела), касаційний суд вважає, що вимога про стягнення компенсації підлягає задоволенню. Як наслідок судові рішення в цій частині належить скасувати та ухвалити нове рішення, яким стягнути з відповідачки на користь позивачки компенсацію за порушення майнових прав в розмірі 10 мінімальних заробітних плат, що складає 32 000 грн та за порушення немайнових прав в розмірі 10 мінімальних заробітних плат, що складає 32 000 грн.

Відсутність у позивача порушеного права або інтересу

Постанова КГС від 04.04.2024 у справі № 910/21780/21

Переглядаючи справу в касаційній інстанції, Верховний Суд вказав, що підставою для звернення до суду є наявність порушеного права (охоронюваного законом інтересу), і таке звернення здійснюється особою, котрій це право належить, і саме з метою його захисту. Відсутність обставин, які б підтверджували наявність порушення права особи, за захистом якого вона звернулася, чи охоронюваного законом інтересу, є самостійною підставою для відмови у задоволенні такого позову.

Відмовляючи у задоволенні позовних вимог, суд першої інстанції, з яким погодився і суд апеляційної та касаційної інстанції, дійшов висновку, що головною метою діяльності позивача є здійснення, провадження та підтримка благодійної діяльності в інтересах суспільства, розвиток і підтримка українського суспільства у сфері впровадження комплексних проектів з профілактики та нерозповсюдження інфекційних та неінфекційних захворювань, що мають соціальне значення, а також впровадження інших благодійних програм, водночас позивач не обґрунтував свій особистий, безпосередній інтерес у вирішенні питання, що є предметом позову, не обґрунтував зв'язок між метою своєї діяльності та предметом позову, не зазначив інтереси яких саме осіб є предметом судового захисту, не зазначив у чому полягає порушення його прав та законних інтересів.

Встановивши відсутність у позивача порушеного права чи охоронюваного законом інтересу, який підлягав би судовому захисту, суди не повинні вдаватися до правової оцінки по суті спору, встановлення обставин відповідності/невідповідності винаходу за спірним патентом умовам надання правової охорони, тому встановлення судами відсутності у позивача порушеного права чи охоронюваного законом інтересу є самостійною, достатньою підставою для відмови в позові.

Добревідомість торговельної марки як охорона прав, а не захист

Постанова Великої Палати ВС від 17.04.2024 у справі № 910/13988/20

Вимога про визнання торговельної марки добре відомою не може бути задоволена в позовному провадженні як окрема, оскільки така вимога не спрямована на захист права інтелектуальної власності від конкретного порушення, а є умовою надання цього захисту, зокрема шляхом визнання недійсною реєстрації (свідоцтва) торговельної марки іншою особою.

Визнання торговельної марки добре відомою Апеляційною палатою або судом не є способами набуття прав на торговельну марку, а є інструментом охорони прав власника добре відомої марки.

Розгляд в Апеляційній палаті заяв про визнання торговельної марки добре відомою в Україні не спрямований на захист прав власника марки від порушень з боку іншої особи, а рішення Апеляційної палати як обов'язкове для УПРНОІВІ є інструментом охорони прав власника добре відомої марки та не є способом набуття прав на неї. Натомість визнання марки добре відомою господарським судом здійснюється з метою захисту прав на неї, тобто має інше значення. Його не можна вважати альтернативою визнання марки добре відомою в рішенні Апеляційної палати.

Як зазначила Велика Палата ВС, ч. 1 ст. 6 bis Паризької конвенції як норма матеріального права встановлює спосіб захисту («визнавати недійсною реєстрацію»), який, за наведеним положенням Конвенції, застосовується за умови, що знак (марка) «за визначенням компетентного органу країни реєстрації чи країни застосування вже є в цій країні загальновідомим». Тобто, з урахуванням зазначеного положення визнання марки добре відомою є не самостійним способом захисту, а умовою надання особі захисту, зокрема шляхом визнання недійсною реєстрації (свідоцтва).

Велика Палата ВС акцентувала, що за відсутності недобросовісності в реєстрації торговельної марки іншою особою позов власника добре відомої марки про скасування (визнання недійсним) свідоцтва (реєстрації) торговельної марки цієї особи може бути задоволений у межах загальної позовної давності, що не може бути меншою від п'яти років із дати реєстрації марки.

З метою демонстрування значення у праві може мати добросовісність реєстрації конфліктуючого знака. Велика Палата ВС звернулася до практики Суду справедливості ЄС, який розтлумачив доктрину «мовчазної згоди» у праві ЄС – підхід, за яким два власники торговельних марок (що містять ідентичне позначення), які тривалий час використовували їх для просування своєї продукції, можуть надалі добросовісно використовувати їх.

Призначення експертизи як право господарського суду

Постанова КГС від 17.09.2024 у справі № 910/15160/19

Суд зазначає, що призначення експертизи є правом, а не обов'язком господарського суду. Питання призначення експертизи вирішується судом у кожному конкретному випадку з урахуванням предмета, підстав позову та

обставин справи. Судова експертиза призначається лише у разі дійсної потреби у спеціальних знаннях для встановлення фактичних даних, що входять до предмета доказування, тобто у разі, коли висновок експерта не можуть замінити інші засоби доказування.

Отже, у справах, пов'язаних із захистом прав інтелектуальної власності судам належить насамперед вирішувати питання порушеного права з точки зору звичайного пересічного споживача відповідних товарів (послуг). І лише у випадку неможливості такого з'ясування, може бути призначена судова експертиза.

Позиції Верховного Суду у наведених справах свідчать про формування сталої практики у справах щодо прав інтелектуальної власності.

Ключові тенденції

Аналіз стану судового розгляду справ у сфері інтелектуальної власності свідчить про загальне зниження кількості справ за всіма категоріями. Найбільш помітним спад є у господарських та цивільних юрисдикціях, які традиційно є основними у вирішенні спорів, пов'язаних з правами інтелектуальної власності. В окремих категоріях справ, зокрема, у кримінальних справах та справах про адміністративні правопорушення у місцевих судах, фіксується незначне зростання, проте загальна негативна динаміка зберігається на рівні апеляційних та касаційних інстанцій.

Серед основних чинників такої ситуації варто виділити повномасштабне вторгнення російської федерації на територію України, концентрацію правоохоронних органів на розслідуванні воєнних злочинів, а також загальний економічний спад, який впливає на активність учасників ринку щодо захисту своїх прав, у тому числі й прав інтелектуальної власності. Додатковим стримувальним фактором є складність справ у сфері інтелектуальної власності, що потребують спеціальних знань і значного часу на розгляд — іноді до 4–6 років. Це зумовлює зниження інтересу правовласників до судового захисту.

Судова система також стикається з рядом внутрішніх викликів. Одним із найбільш проблемних аспектів залишається надмірна кількість судових експертиз: одна справа може включати до 5–7 експертиз, висновки яких часто суперечать одне одному. Унаслідок цього процес перетворюється на "битву експертиз", де вирішальним може стати рівень фінансових можливостей сторін, а не об'єктивність доказів. У подібних умовах судді не завжди мають змогу приймати зважені рішення, оскільки експертні оцінки одного й того ж питання можуть суттєво відрізнятися.

На цьому тлі особливої актуальності набуває питання запуску спеціалізованого суду з питань інтелектуальної власності. Створення такого органу дозволить забезпечити більш ефективний, фаховий та прогнозований розгляд справ, зменшити навантаження на загальні суди, а також підвищити довіру правовласників до судової системи в цілому. В умовах викликів, обумовлених післявоєнним відновленням України, а також зростання ролі ІВ у розвитку національної економіки та захисту інвестицій, в тому числі й іноземних, запуск ІВ-суду є критично важливим кроком.

3. Офіс Генерального прокурора

Відповідно до пункту 4 розділу 1 Положення про Єдиний реєстр досудових розслідувань (далі – ЄРДР), порядок його формування та ведення, затвердженого наказом Генерального прокурора України від 30.06.2020 №298, власником і розпорядником інформації з ЄРДР є держава в особі Офісу Генерального прокурора. На підставі даних з ЄРДР Офісом Генерального прокурора України здійснюється формування єдиної звітності про кримінальні правопорушення та осіб, які їх учинили, а також рух кримінальних проваджень, зокрема у сфері інтелектуальної власності за статтями 176, 177, 203-1, 229 Кримінального кодексу України.

Табл. 23. Кількість зареєстрованих Офісом Генерального прокурора кримінальних правопорушень за статтями ККУ у 2024 році

Стаття ККУ	Зареєстровано кримінальних правопорушень у звітному періоді	Кримінальні правопорушення, у яких провадження закрито	у т. ч. за п.п. 1,2,4-1, 6, 9-1 ч.1 ст. 284 КПК України	Обліковано* кримінальних правопорушень у звітному періоді	з них кримінальні правопорушення, за якими провадження направлені до суду (п.п. 2,3 ст. 283 КПК України)
ст. 176	19	6	6	13	1
ст. 177	7	1	1	6	0
ст. 203-1	0	0	0	0	0
ст. 229	115	15	13	102	17

Всього у 2024 році зафіксовано 141 кримінальне правопорушення у сфері інтелектуальної власності, що є нижчим показником порівняно з 2023 роком (187 правопорушень). Водночас структура правопорушень за категоріями залишається незмінною – найбільшу частку, як і раніше, становлять правопорушення, пов’язані з торговельними марками.

Офіс Генерального прокурора системно долучається до міжнародних ініціатив, спрямованих на підвищення рівня захисту прав інтелектуальної власності. У 2024 році Офіс Генерального прокурора взяв участь в 11-му щорічному засіданні Європейської мережі прокурорів з питань інтелектуальної власності (EIPPN), що відбулося у штаб-квартирі Всесвітньої організації інтелектуальної власності (BOIB). Під час зустрічі обговорювалися питання розслідування кримінальних правопорушень у сфері інтелектуальної власності, підтримки прокурорів, залучених до таких справ, а також представлено Міжнародний посібник ЕМРАСТ з розслідування та судового переслідування відповідних злочинів.

Участь у заході посприяла розвитку міжнародного співробітництва та вдосконаленню підходів до захисту прав інтелектуальної власності, зокрема шляхом впровадження кращих європейських практик. Офіс Генерального прокурора орієнтований й надалі брати активну участь у таких ініціативах з метою підвищення ефективності протидії правопорушенням у сфері інтелектуальної власності.

4. Національна поліція України

Табл. 24. Кількість облікованих кримінальних правопорушень
Національною поліцією України у 2024 році

Стаття ККУ	Обліковано кримінальних правопорушень	Кримінальні правопорушення, у яких особам вручено повідомлення про підозру	Кримінальні правопорушення, за якими провадження направлені до суду	Кримінальні правопорушення, у яких провадження закрито	Кримінальні правопорушення, у яких на кінець звітного періоду рішення не прийнято (про закінчення або зупинення)
ст. 176	13	1	1	6	12
ст. 177	5	0	0	1	5
ст. 203-1	0	0	0	0	0
ст. 229	23	3	3	4	20

Кількість облікованих кримінальних правопорушень зменшилась порівняно з 2023 роком (минулого року за ст. 176 ККУ обліковано 33 проваджень, ст. 177 ККУ – 6, ст. 229 ККУ – 37).

Зокрема, Департаментом кіберполіції, що є структурним підрозділом Національної поліції України, за 2024 рік у рамках протидії злочинам у сфері порушення прав інтелектуальної власності розпочато 6 досудових розслідувань, з яких 2 за статтею 176 ККУ та 4 за статтею 229 ККУ. Всього Департаментом супроводжується 43 кримінальні провадження, з яких 26 – за статтею 176 ККУ та 17 – за статтею 229 ККУ.

У 2024 році Департаментом кіберполіції задокументовано місця виготовлення, зберігання та розповсюдження контрафактної продукції, припинено функціонування піратських веб-ресурсів (онлайн-кінотеатрів).

У звітному періоді реалізовано ряд справ щодо незаконного використання торговельних марок у сфері товарів загального вжитку (продукти харчування, побутова техніка, портативна електроніка), товарів спеціального призначення (запасні частини для транспортних засобів, агрохімія, посівний матеріал).

Зокрема, припинено діяльність ряду компаній, які здійснювали реалізацію у великих обсягах контрафактної продукції APPLE, тим самим завдавши компанії правовласнику збитків на суму понад 40 мільйонів гривень. Департаментом також припинено діяльність злочинного угруповання, яке здійснювало виготовлення та реалізацію косметичної та парфумерної продукції відомих світових брендів, тим самим задавши матеріальних збитків компаніям правовласників в особливо великих розмірах.

Департаментом виявлено та задокументовано групу осіб, яка здійснювала виготовлення та гуртову реалізацію товарів сільськогосподарського призначення, а саме посівного матеріалу агрокультур та агрохімії під виглядом відомих торговельних марок PIONEER, LIMAGRAIN, CORTEVA, LIDEA.

Відповідно до матеріалів, які перебували та перебувають у супроводженні, найрозповсюдженіші факти порушення прав інтелектуальної власності зафіксовано в групі товарів загального вжитку (побутова хімія, продукти харчування, електроніка, персональна техніка). Крім того, у 2024 році зафіксовано суттєве зростання випадків незаконного використання торговельної марки у сфері косметичної продукції та засобів догляду.

Під час здійснення досудового розслідування та оперативного супроводження кримінальних проваджень за фактом незаконного використання знаків для товарів та послуг найчастіше виявлялось розповсюдження такої продукції через мережу Інтернет, зокрема через бізнес-акаунти на маркетплейсах. Разом із тим, ключовим каналом постачання контрафактної продукції на територію України залишаються компанії з вантажних перевезень (КАРГО).

Ключові тенденції

Роль Національної поліції у виявленні та розкритті правопорушень у сфері інтелектуальної власності постійно зростає. Особлива увага приділяється боротьбі з організованими злочинними групами, причетними до таких злочинів.

Для підвищення ефективності правоохоронної діяльності у сфері інтелектуальної власності доцільно зосередити увагу на таких напрямках: посилення аналітичної роботи щодо повторюваних схем порушень, поглиблення кваліфікації слідчих у сфері ІВ, а також активне реагування на звернення правовласників і подальша взаємодія з ними. Розвиток спеціалізації підрозділів та взаємодія з УКРНОІВІ можуть стати чинниками підвищення результативності розслідувань та притягнення до відповідальності порушників.

Важливу роль у напрямі захисту прав інтелектуальної власності відіграє Департамент кіберполіції, який спеціалізується на виявленні та припиненні правопорушень у цифровому середовищі. Посилення співпраці з іншими ініціативами, зокрема антипіратськими проектами, може сприяти більш результативній протидії порушенням, особливо у сфері онлайн-контенту. Водночас, активне вилучення з обігу великих партій контрафактної продукції позитивно впливає на загальну динаміку підвищення ефективності правоохоронної діяльності.

5. Бюро економічної безпеки України

Відповідно до Закону України «Про Бюро економічної безпеки України» наприкінці 2021 року було частково сформовано Департамент детективів Бюро економічної безпеки України. До покладених завдань, БЕБ виконує правоохоронну, аналітичну, економічну, інформаційну та інші функції.

Відповідно до ст. 216 КПК України детективи БЕБ, зокрема здійснюють досудове розслідування кримінальних правопорушень, передбачених ст. 229 ККУ – «Незаконне використання знака для товарів і послуг, фірмового найменування, кваліфікованого зазначення походження товару караються штрафом від однієї тисячі до двох тисяч неоподатковуваних мінімумів доходів громадян».

Табл. 25. Кількість облікованих Бюро економічної безпеки України кримінальних правопорушень у 2023-2024 рр.

Категорія	2023	2024
Обліковано кримінальних правопорушень	79	79
Кримінальні правопорушення, у яких особам вручено повідомлення про підозру	14	21
Кримінальні правопорушення, за якими провадження направлені до суду	14	14
Кримінальні правопорушення, у яких провадження закрито	6	11
Кримінальні правопорушення, у яких на кінець звітного періоду рішення не прийнято (про закінчення або зупинення)	65	63

Згідно з даними, наданими Бюро економічної безпеки, упродовж 2024 року за результатами розслідувань, що перебували у їхньому провадженні включно за попередні періоди, детективи БЕБ повідомили про підозру 53 особам у вчиненні кримінальних правопорушень, передбачених статтею 229 ККУ, до суду скеровано 29 кримінальних проваджень вказаної категорії відносно 45 осіб. У 2024 році судами ухвалено 6 вироків за результатами розгляду кримінальних проваджень, досудове розслідування у яких здійснювалось детективами БЕБ.

Проведені заходи БЕБ у кримінальних провадженнях, за процесуального керівництва прокурорів Офісу Генерального прокурора, запобігли реалізації продукції до покупців, що спричинило би збитки на мільярди гривень правовласникам торговельних марок.

Детективами БЕБ було виявлено підробки наступних відомих світових брендів у галузях – побутової хімії, одягу та взуття, парфумерії, автомобільних мастил, харчової (кава, спеції, приправи, кондитерські вироби) та підакцизної продукції:

- щодо незаконного виробництва та реалізації продукції **Apple**;
- щодо незаконного виробництва та реалізації продукції **Bayer**;

- **парфуми:** «CHANEL», «DIOR», «LVMH FRAGRANCE BRANDS (PARFUMS GIVENCHY «HUGO BOSS», «VICTORIA SECRET», «DOLCE GABBANA», «LACOSTE», «GIORGIO ARMANI», «MOSHCINO», «PACO RABANNE»;
- **одяг та взуття:** «ADIDAS», «NIKE», «NEW BALANCE», «PUMA», «THE NORTH FACE», «COLUMBIA», «REEBOK», «UNDER ARMOUR», «FILA», «CALVIN KLEIN», «TOMMY HILFIGER»;
- **хімічні засоби:** «THE PROCTER & GAMBLE COMPANY», «ARIEL», «FAIRY», «HEAD & SHOULDERS», «TIDE», «GALA», «LENOR», «DOMESTOS», «SAFEGUARD», «HENKEL», «PERSIL», «DASH», «DOVE», «COCCOLINO», «MR. PROPER», «ALWAYS», «NATURELLA», «DISCREET»;
- **тютюнові вироби:** «PHILIP MORRIS BRANDS SARL», «BOND STREET», «MARLBORO», «COMPLIMENT»;
- **авто індустрія:** «TOTAL», «ELF», «GM», «TOYOTA», «MOBIL», «MAZDA», «VOLKSWAGEN», «SHELL», «ARAL», «FORD».

Задokumentовано та припинено діяльність 16 масштабних виробництв контрафактної продукції відомих світових брендів (Apple, Chanel, Dior, Adidas, Nike, Ariel, Duracell, тощо) на території: Київської, Закарпатської, Одеської, Миколаївської, Чернівецької та Кіровоградської областей.

Протягом 2024 року налагоджено взаємодію з представниками правовласників торговельних марок щодо виявлення, припинення та документування протиправної діяльності. Також вилучено та накладено арешт на контрафактну продукцію, орієнтовна вартість продукції становить **500 млн. грн.**

Кримінальне, цивільне та господарське законодавство України надають власникам прав на об'єкти інтелектуальної власності широкий арсенал засобів захисту від порушень з боку інших осіб. Проте певні правопорушення в цій сфері не лише становлять небезпеку для законних власників об'єктів інтелектуальної власності, а й несуть загрозу суспільним і державним інтересам. Інтелектуальна власність на сьогодні стає стратегічно важливим чинником конкурентоспроможності національної економіки, розвитку високотехнологічних галузей промисловості, кваліфікованості робочої сили та досягнення високих стандартів життя.

Однією з найбільш поширених форм порушення прав інтелектуальної власності та вимог Закону України «Про охорону прав на знаки для товарів і послуг» є виробництво та розповсюдження контрафактної (фальсифікованої) продукції.

Підробки впливають на інвестиційний клімат в державі, наносять багатомільйонні збитки власникам відомих товарних знаків та бюджету держави через несплату податків і функціонування тіньового сектору економіки.

Основними **джерелами надходження** контрафакту на ринок України є виготовлення підробок у так званих «підпільних» цехах або на легальних підприємствах, під виглядом своєї продукції, при цьому незаконно використовуючи відомі міжнародні та вітчизняні бренди, а також переміщення через митний кордон України поза митним контролем або з приховуванням від митного контролю (контрабанда) такої продукції, в основному з таких країн як Китай, Туреччина та інших.

Основними **каналами розповсюдження** контрафактної продукції залишаються великі оптові ринки та online торгівля (інтернет-магазини, аптеки, маркетплейси, Instagram, сторінки у соціальних мережах тощо).

Найбільш вразливі підробки є на наступних сегментах споживчого ринку України – підакцизні товари, електроніка, лікарські вироби, продукти харчування, агрохімія, автомобільні запчастини, будівельні матеріали (техніка), брендовий одяг, побутова техніка та хімія.

З огляду на викладене, існує об'єктивна необхідність у правовому забезпеченні охорони засобів індивідуалізації виробників, товарів, робіт і послуг, зокрема й кримінально-правовими нормами.

Вчинення кримінального правопорушення здебільшого здійснюється за такими моделями:

Виготовлення у підпільних цехах дублікатів продукції відомих брендів, від одягу до засобів для прання, косметичних засобів, засобів гігієни, кави, спецій, приправ, маринадів та інше.

Зазвичай використовується або високотехнологічне обладнання, на якому можливо виготовити дублікати відомих торговельних марок, або ввозиться сировина, яка в подальшому фасується у виготовлені, як на внутрішньому ринку, так і за кордоном, нібито оригінальні упаковки (зазвичай використовуються для виготовлення миючих засобів, косметики, парфумерії, цигарок).

Ввезення на територію України товарів, як приклад розхідних матеріалів для автомобілів (гальмівні колодки, диски тощо), які в подальшому фасуються в дублікати оригінальних упаковок відомих брендів та реалізуються кінцевому споживачу під виглядом високоякісної брендової продукції.

Далі ці товари реалізовувались у роздріб або безпосередньо через оптові поставки до підприємств. Рекламування вказаних фальсифікованих товарів або їх замовлення відбувається через мережу Інтернет, за цінами, які набагато нижчі за мінімальні ринкові, під виглядом «акційних товарів».

Бюро економічної безпеки України демонструє активну позицію у сфері захисту прав інтелектуальної власності та забезпечує прозорість своєї діяльності шляхом регулярного інформування громадськості. У своїх публічних звітах БЕБ висвітлює результати роботи, зокрема в частині досудових розслідувань кримінальних правопорушень, пов'язаних із порушенням прав інтелектуальної власності, що перебувають у його провадженні.

Огляд досудових розслідувань, вчинених БЕБ України

1. За матеріалами детективів БЕБ судом винесено вирок організатору злочинної групи, члени якої налагодили масштабне виробництво контрафактної парфумерії відомих брендів.

Підроблені парфуми реалізовувалися по всій території України оптовими партіями та в роздріб через інтернет-сайти, телеграм-канали та в торгових точках ринку «7 кілометр».

Загальна вартість арештованого майна сягає понад 115 млн грн.

Наразі організатора визнано винним у вчиненні кримінального правопорушення, передбаченого частиною першою статті 209 Кримінального кодексу України. Призначено покарання у вигляді позбавлення волі строком на 4 роки з позбавленням права обіймати посади директора на строк 1 рік без конфіскації майна, із звільненням від відбування основного покарання у вигляді позбавлення волі з випробуванням 2 роки.

2. Детективи БЕБ завершили досудове розслідування за фактами нелегального виробництва кави відомих брендів.

Під час досудового розслідування встановлено приватного підприємця, який, незаконно використовуючи товарні знаки світових торговельних марок, виготовляв і збував через інтернет-магазини фасовану каву. У такий спосіб обвинувачений завдав правовласнику матеріальної шкоди в значних розмірах.

У процесі проведення санкціонованих обшуків детективи БЕБ виявили підпільний цех із виробництва кави, де вилучили майже 700 кг продукції. Вартість вилученої з незаконного обігу продукції перевищує 1,5 млн грн.

Обвинувальний акт направлено до суду за частиною першою статті 229 Кримінального кодексу України.

3. Детективи БЕБ викрили групу осіб, які незаконно використовували товарні знаки, що належать міжнародній компанії.

Задokumentовано факти ввезення з Китаю підроблених гаджетів відомих брендів, які продавалися на вебсайтах, інстаграм-сторінці та телеграм-каналах. Вилучено понад 4 тис. одиниць контрафактної / фальсифікованої продукції. У результаті проведення досліджень встановлено, що вказана продукція виготовлена та брендowana без дозволу правовласника торговельної марки. Розмір завданих правовласнику збитків становить 25 млн грн.

Досудове розслідування за частиною третьою статті 177, частиною третьою статті 229 Кримінального кодексу України триває, призначено ряд судових експертиз.

Труднощі, які виникають під час досудового розслідування

- великі виробництва контрафактної продукції розташовані в різних містах України, у тому числі на прифронтових територіях, у зв'язку з чим виникають труднощі з організацією відрядження працівників, пов'язані з дотриманням безпеки працівників;
- для того, щоб задокументувати виготовлення, зберігання, реалізацію контрафакту та притягнути до відповідальності осіб, причетних до незаконного виробництва та реалізацій фальсифікованої продукції, треба здійснити велику кількість слідчих та негласних слідчих дій, від яких залежить судова перспектива кримінального провадження та подальше відшкодування шкоди, заданої внаслідок вчинення кримінального правопорушення;
- не меншою проблемою є електронна комерція контрафактними товарами через відповідні торговельні майданчики (інтернет-магазини та маркетплейси);

- ще одним важливим питанням є зберігання вилученого контрафакту. Як показує практика, від моменту вилучення (придбання) підробок до їх передачі на проведення судової експертизи у сфері інтелектуальної власності може пройти багато часу. При цьому весь цей час вилучена контрафактна продукція, маючи процесуальний статус речового доказу, повинна десь зберігатися. Зберігання повинно відбуватись у приміщеннях з належним рівнем охорони та умовами зберігання;
- утилізація контрафактної продукції, що в умовах військового часу викликає труднощі у зв'язку з недостатнім фінансуванням державних органів;
- необхідність залучення фахівців у специфічних галузях та проведення відповідних досліджень та експертиз (фізико-хімічних властивостей, визначення стану безпечності, хімічна експертиза, експертиза матеріалів, речовин та виробів). Так, наприклад, при проведенні трассологічної експертизи обладнання, вилученого в ході обшуків на підпільних цехах з виготовлення контрафактної продукції, необхідно надати зразки товару випущені на цьому обладнанні, а для цього треба демонтоване обладнання та виготовити зразки продукції. Це потребує відповідних спеціалістів, приміщень та часу, або залучення таких спеціалістів вже на місці по факту його виявлення (спеціаліст повинен мати навички, щоб здійснити запуск такого обладнання та в подальшому виготовлення відповідних зразків продукції);
- в Україні офіційно представлені далеко не всі бренди, тому часто виникають труднощі з пошуком офіційного представника для дослідження вилученого об'єкту на предмет його фальсифікації. Таким чином, у ході досудового розслідування відсутня можливість ідентифікувати оригінальність товару та, відповідно, встановити розмір завданих збитків правовласнику.

Ключові тенденції

Бюро економічної безпеки України демонструє стабільну позитивну динаміку у здійсненні досудового розслідування та забезпечує ефективне функціонування у сфері протидії злочинам. Аналіз практики засвідчує, що правопорушення у сфері інтелектуальної власності здебільшого мають економічний характер, а тому надання відповідних повноважень саме спеціалізованому органу є логічним і позитивним кроком для вдосконалення системи захисту прав інтелектуальної власності в Україні.

Попри наявні виклики у діяльності БЕБ, своєчасне виявлення правопорушень у сфері інтелектуальної власності та їх аналіз створюють підґрунтя для пошуку ефективних рішень, підвищення інституційної спроможності, зміцнення кадрового потенціалу та розширення міжвідомчої взаємодії.

6. Державна митна служба України

Для сприяння захисту прав інтелектуальної власності під час переміщення товарів через митний кордон України Державна митна служба України (далі також – Держмитслужба), відповідно до своїх функцій, забезпечує ведення митного реєстру об'єктів права інтелектуальної власності (далі – Митний реєстр), які охороняються відповідно до закону.

Табл. 26. Кількість зареєстрованих ОПІВ
у митному реєстрі протягом 2024 року

Місяць 2024 року	Зареєстровано об'єктів, з них:	Торговельні марки (ТМ)	Промислові зразки (ПЗ)	Винаходи (В)
Січень	7	5	2	-
Лютий	11	11	-	-
Березень	10	10	-	-
Квітень	10	9	-	1
Травень	6	6	-	-
Червень	12	12	-	-
Липень	3	3	-	-
Серпень	7	7	-	-
Вересень	9	9	-	-
Жовтень	5	5	-	-
Листопад	4	4	-	-
Грудень	1	-	1	-
Всього	85	81	3	1

Порівняно з 2023 роком, коли до митного реєстру було внесено 150 об'єктів інтелектуальної власності, у 2024 році спостерігається майже дворазове зниження цього показника. Така динаміка може свідчити про зменшення активності правовласників у напрямі митного захисту або вплив зовнішніх факторів, що ускладнюють подання та розгляд відповідних заяв.

Після реєстрації об'єкта права інтелектуальної власності у митному реєстрі, митні органи застосовують заходи щодо сприяння захисту прав інтелектуальної власності на підставі даних такого реєстру.

До товарів, що підозрюються у порушенні прав інтелектуальної власності, митні органи застосовують заходи щодо сприяння захисту прав інтелектуальної власності відповідно до ст. 397 Митного кодексу України (далі – МКУ).

Заходи щодо сприяння захисту прав ІВ

Стаття 399 МКУ

Призупинення митного оформлення товарів на підставі даних митного реєстру об'єктів права інтелектуальної власності, які охороняються відповідно до закону

Стаття 400 МКУ

Призупинення митного оформлення товарів за ініціативою митного органу

Стаття 401 МКУ

Знищення товарів, митне оформлення яких призупинено за підозрою у порушенні прав інтелектуальної власності

Стаття 401-1 МКУ

Призупинення митного оформлення та знищення невеликих партій товарів, що переміщуються (пересилаються) через митний кордон України у міжнародних поштових та експрес-відправленнях

Стаття 402 МКУ

Зміна маркування на товарах та їх упаковці

Табл. 27. Загальна кількість випадків призупинень митного оформлення товарів за підозрою у порушенні ПІВ за ст. 399 та ст. 400 МКУ

Кількість рішень про призупинення митного оформлення товарів за підозрою у порушенні прав інтелектуальної власності, з них:	згідно даних митного реєстру	за власною ініціативою митних органів (Ex Officio)
674	568	106

Порівняно з 2023 роком, коли таких випадків було 347 (314 – за митним реєстром, 33 – за ініціативою митних органів), простежується суттєве зростання кількості призупинень, а саме вдвічі. Водночас зберігається характерна для попередніх періодів тенденція: переважна більшість рішень ухвалюється на підставі даних митного реєстру. Така динаміка свідчить про ефективну роботу Державної митної служби у виявленні та реагуванні на порушення прав інтелектуальної власності при митному контролі.

Табл. 28. Загальна кількість рішень, прийнятих за порушеннями відповідно до Митного кодексу України, у 2024 році

Категорія	2023	2024
Кількість рішень про знищення товарів за ст. 401 Митного кодексу України	90	111
Кількість рішень про знищення товарів за ст. 401 ¹ Митного кодексу України	50	13
Кількість рішень, за якими складено протоколи про порушення митних правил за ст. 476 Митного кодексу України	15	17
Кількість рішень, за якими змінено маркування на товарах за ст. 402 Митного кодексу України	3	8

На підставі наявних даних простежується зростання кількості справ за всіма статтями, за винятком випадків, передбачених статтею 401¹ Митного кодексу України. Йдеться

про рішення щодо призупинення митного оформлення та знищення невеликих партій товарів, що переміщуються (пересилаються) через митний кордон України у міжнародних поштових та експрес-відправленнях, кількість яких зменшилась.

Разом з цим, за 65 рішеннями правовласники підтвердили висновок митного органу, що товари є такими, що підозрюються у порушенні ПІВ, але повідомили про відсутність у них намірів щодо застосування заходів сприяння або інших дій, передбачених законодавством, та надали згоду на поновлення митного оформлення товарів.

Табл. 29. Основні групи товарів, митне оформлення яких було призупинено за підозрою у порушенні прав інтелектуальної власності упродовж 2024 року

Категорія товарів	Торговельна марка
Одяг та взуття	Adidas, New Balance, Skechers, Asics, Gucci, Puma, Nike
Електроніка та аксесуари (чохли, ремінці, кабелі), побутова техніка	Apple, Xiaomi, Sony, Google, Nokia
Іграшки	Barbie, Lego
Алкогільні напої	Jameson, Ballantine's
Безалкогольні напої	Coca-Cola, Fanta, Red Bull
Запчастини до автомобільної та с/г техніки	Finwhale, Stihl
Гігієнічні, косметичні та мийні засоби	Tesori d'Oriente, DAENG GI MEO RI, CP-1
Продукти харчування	Haribo, Roshen, Pringles, LOL
Ювелірні вироби	Pandora
Інші товари (моторні оливи, піддони, рюкзаки, чемодани, кава, бритви для гоління)	Shell, Epal, Wenger, Dallmayr, Gillette

Табл. 30. Номенклатура товарів, найбільша кількість яких призупинена у 2024 році за підозрою у порушенні прав інтелектуальної власності

Найменування товарів	Торговельна марка	Кількість, шт.
Дитячі іграшки та конструктори	BARBIE LEGO	84 366
Електроніка:		46 966
Навушники		33 940
чохли для смартфонів		8 564
кабелі для зарядних пристроїв		3 362
Годинники	Apple Inc.	478
ремінці для годинників		334
зарядні пристрої		245
Смартфони		43
Взуття	Adidas, New Balance, Skechers, Asics	15 387 пар
Енергетичні напої	Red Bull	5 424

Рис. 14. Розподіл товарів, найбільша кількість яких призупинена у 2024 році за підозрою у порушенні прав інтелектуальної власності

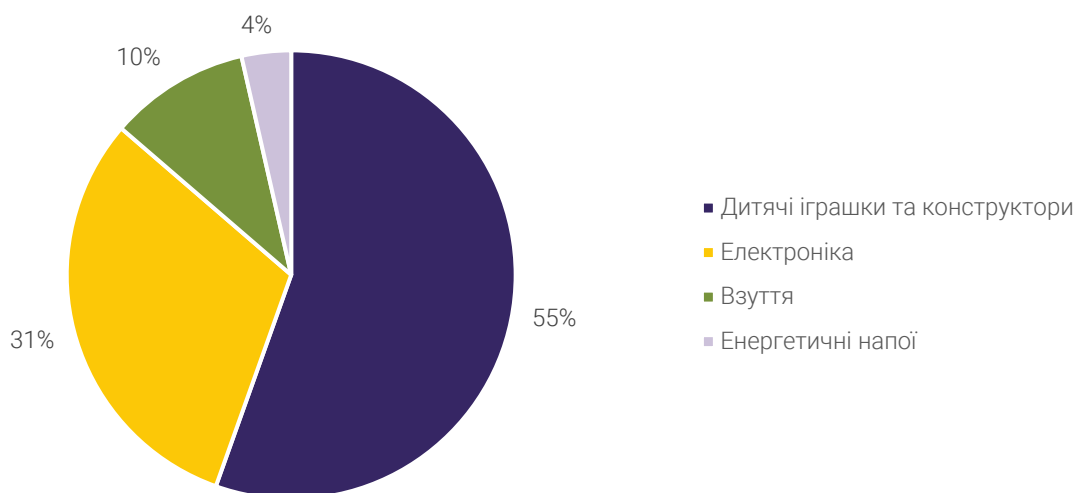

Табл. 31. Перелік країн відправлення товарів, митне оформлення яких було призупинено за підозрою у порушенні ПІВ упродовж 2024 року

Країна відправлення	Кількість рішень про призупинення
Китайська Народна Республіка	584
Республіка Польща	25
Турецька Республіка	13
Латвійська Республіка	13
Королівство Бельгія	8
Сполучені Штати Америки	5
Республіка Сінгапур	4
Литовська Республіка	4
Республіка Корея	4
Чеська Республіка	3
Італійська Республіка	2
Федеративна Республіка Німеччина	2
Естонська Республіка	2
Угорщина	1
Словацька Республіка	1
Королівство Данія	1
Королівство Іспанія	1
Сполучене Королівство Великої Британії та Північної Ірландії	1

Держмитслужбою постійно вживаються заходи, спрямовані на вдосконалення методів протидії переміщенню через митний кордон контрафактних та піратських товарів, зокрема за рахунок використання нових інформаційних ресурсів.

Вкрай важливими джерелами інформації про контактні дані правовласників є інформаційні системи, бази даних та реєстри міжнародних організацій та окремих держав, які крім інформації про правовласників, містять також відомості про ознаки оригінальних та контрафактних товарів, виробників та дистриб'юторів таких товарів. На постійній основі Держмитслужбою вживаються заходи щодо налагодження

комунікаційних відносин з митними адміністраціями інших країн членів ЄС задля обміну інформацією, а також з правовласниками їх об'єднаннями, представниками щодо отримання інформації про можливі канали, способи, методи переміщення контрафакту та осіб яких викрито (підозрюються) у такій діяльності в інших країнах, або товарів, які потенційно можуть підроблятися та встановлення профілів ризику з оперативного реагування.

З огляду на це, Держмитслужбою були направлені листи до Всесвітньої організації інтелектуальної власності, Офісу інтелектуальної власності ЄС (EUIPO), Генерального директорату з питань оподаткування та митного союзу Європейської комісії (DG TAXUD), Сектору глобальних викликів і партнерства Швейцарії щодо надання регламентованого доступу до WIPO IPAS-Customs recordation System (CRIS), Anti-Counterfeit and anti-Piracy Information System (COPIS) та European Union Intellectual Property Network (EUIPN).

У відповідь на лист Офіс інтелектуальної власності ЄС поінформував про погодження з DG TAXUD надання Держмитслужбі обмеженого доступу до Порталу захисту інтелектуальної власності (IPEP), який наразі доступний лише для держав-членів ЄС.

Наразі для підвищення ефективності реалізації митницями функції «ex officio» та у зв'язку із відсутністю доступу до згаданих вище ресурсів, Держмитслужбою здійснюється формування та наповнення інформаційної бази відомостями про об'єкти ПІВ, які зареєстровані за Мадридською системою міжнародної реєстрації знаків та правову охорону яких поширено на територію України, та географічних зазначень, охорону яких Україна має здійснювати на виконання Угоди про асоціацію між Україною та ЄС.

З метою посилення заходів щодо боротьби з контрафактною продукцією Держмитслужба постійно працює над розширенням взаємодії з правовласниками, узгоджує форми та шляхи співпраці з ними, а також асоціаціями та групами-компаній володільців брендів.

Зміни до митного законодавства

Після набрання чинності Законом № 3926-IX наявність або відсутність порушення ПІВ у товарах підтверджується правовласником шляхом надання митному органу відповідного висновку про наявність або відсутність порушення ПІВ.

Такий висновок надається виключно правовласником або уповноваженою ним особою, відомості про яких внесено до митного реєстру об'єктів права інтелектуальної власності.

Також, відповідно до прийнятих змін, правовласник набув права у провадженні у справі про порушення митних правил надавати висновок про наявність або відсутність порушення ПІВ та усні та/або письмові пояснення.

Всі заяви правовласників про сприяння захисту ПІВ, в тому числі заяви про сприяння захисту ПІВ, надані правовласником після призупинення митного оформлення товарів за ініціативою митного органу, розглядаються центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну митну політику.

Продовження строку призупинення митного оформлення до 10 робочих днів здійснюється на підставі рішення керівника митного органу або його заступника лише в разі надання правовласником висновку про наявність порушення ПІВ та за його вмотивованим клопотанням.

Окрім того, задля досягнення мети заходів сприяння ПІВ, визначених Регламентом Європейського Парламенту і Ради (ЄС) № 608/2013 від 12 червня 2013 року щодо забезпечення митними органами дотримання прав інтелектуальної власності стосовно товарів, які повинні підлягати митному нагляду або митному контролю, і здійснення належного контролю за такими товарами для запобігання операціям, що порушують законодавство щодо ПІВ, Законом № 3926-IX до Кодексу внесені наступні зміни.

До товарів щодо яких митні органи набули права розпорядження відповідно до статті 243 Кодексу та які містять об'єкти ПІВ, зареєстровані у митному реєстрі, митні органи мають забезпечувати здійснення заходів контролю на предмет дотримання ПІВ.

З метою приведення у відповідність до норм Закону України № 3926-IX, Держмитслужбою розроблені та скеровані до Міністерства фінансів України пропозиції для внесення змін до Порядку реєстрації у митному реєстрі об'єктів права інтелектуальної власності, які охороняються відповідно до закону, затвердженого наказом Міністерства фінансів України від 30.05.2021 № 648, та Порядку застосування заходів щодо сприяння захисту прав інтелектуальної власності та взаємодії митних органів з правовласниками, декларантами та іншими заінтересованими особами, затвердженого наказом Міністерства фінансів України від 09.06.2020 № 281.

Також на даний час здійснюється розробка нового Митного кодексу України, що ґрунтуватиметься на Митному кодексі Європейського Союзу.

Розробка документу спрямована на виконання вимог до України як країни-кандидатки на вступ до Європейського Союзу. Окремий розділ нового Митного кодексу України буде містити положення Регламенту (ЄС) № 608/2013 і відповідати структурі цього акта права Європейського Союзу.

Вебпортал Державної митної служби України

На офіційному вебпорталі Держмитслужби створено розділ «[Інтелектуальна власність \(IPR\)](#)», усі рубрики якого наповнені актуальними матеріалами, відомостями та інформацією про діяльність Держмитслужби щодо сприяння захисту ПІВ.

Для поширення обізнаності правовласників об'єктів ПІВ, у тому числі нерезидентів, про порядок здійснення митними органами України заходів щодо сприяння захисту ПІВ здійснено переклад англійською мовою текстів нормативно-правових актів, якими врегульовані такі заходи. Тексти відповідних нормативно-правових актів англійською та українською мовами розміщено на офіційному вебпорталі Держмитслужби у рубриці «Нормативно-правова база/Regulatory and legal framework» розділу «Інтелектуальна власність (IPR)».

Крім цього, у рубриці «Правовласникам/Right holders» зазначеного розділу офіційного вебпорталу Держмитслужби з метою надання методологічної допомоги потенційним заявникам розміщено посилання на розроблені Держмитслужбою відеоінструкції:

- «Як подати Заяву про сприяння захисту належних правовласнику прав на об'єкт права інтелектуальної власності»;
- «Як подати Заяву про продовження строку реєстрації об'єкта права інтелектуальної власності у митному реєстрі»;
- «Як подати Заяву про зміни та/або доповнення до інформації щодо зареєстрованого об'єкта права інтелектуальної власності у митному реєстрі»;
- «Як відкликати Заяву про сприяння захисту належних правовласнику майнових прав на об'єкт права інтелектуальної власності, Заяву на продовження дії реєстрації в митному реєстрі чи Заяву про внесення змін та/або 9 доповнень до інформації митного реєстру».

У зазначених відеоінструкціях забезпечено переклад озвученого ряду англійською мовою за допомогою субтитрів. Проаналізовано типові недоліки заяв правоволодільців об'єктів ПІВ, поданими ними до Держмитслужби та щодо яких були направлені запити, та з метою роз'яснення питань порядку заповнення заяв та здійснення митними органами України заходів щодо сприяння захисту ПІВ розроблено інформаційні матеріали у формі інфографіки «Як подати заяву про реєстрацію об'єкта права інтелектуальної власності (ПІВ/ IPR) у митному реєстрі», з перекладом на англійську мову.

Ключові тенденції

Державна митна служба України послідовно демонструє позитивні результати у протидії порушенням прав інтелектуальної власності. Впроваджені законодавчі новації, а також ті, що перебувають на етапі підготовки, свідчать про орієнтацію на вдосконалення наявних підходів та впровадження кращих європейських стандартів у митну практику.

Незважаючи на зменшення кількості звернень правовласників щодо внесення об'єктів до митного реєстру у 2024 році, раніше запроваджені інструменти, а саме зручний електронний інтерфейс і доступні відеоінструкції, створюють сприятливі умови для спрощення цієї процедури. Такий інструмент, у поєднанні з позитивною динамікою призупинень митного оформлення на підставі даних митного реєстру, здатен активізувати залучення правовласників до використання цього механізму захисту та сприяти подальшому зміцненню системи протидії порушенням у сфері ІВ.

7. Апеляційна палата НОІВ

Апеляційна палата НОІВ є колегіальним органом для розгляду заперечень проти рішень НОІВ щодо набуття прав на об'єкти інтелектуальної власності, заяв про визнання прав на ОПВ недійсними повністю або частково, заяв про визнання торговельної марки добре відомою в Україні. Наказом УКРНОІВІ від 18 червня 2024 року № 93/2024 було затверджено Персональний склад Апеляційної палати, погоджений Міністерством економіки України, після чого розпочався розгляд заперечень, апеляційних заяв та заяв про визнання торговельних марок добре відомими в Україні.

Станом на 01 січня 2024 року кількість справ, яка залишалась на розгляді Апеляційної палати НОІВ (не завершених в попередньому періоді), складала:

- 15 заяв про визнання торговельної марки добре відомою в Україні,
- 139 заперечень проти рішень за заявками на торговельні марки, з них:
 - 87 заперечень поданих на підставі відповідно до абзацу першого пункту 1 статті 15 Закону України «Про охорону прав на знаки для товарів і послуг» (подано заявниками)
 - 52 поданих відповідно до абзацу другого пункту 1 статті 15 Закону України «Про охорону прав на знаки для товарів і послуг» (подано третіми особами)

Також на розгляді знаходилось:

- 3 заперечення проти рішень за заявками на винаходи
- 4 заперечення проти рішень за заявками на корисні моделі
- 4 апеляційні заяви про визнання недійсними прав на корисні моделі
- 3 апеляційні заяви про визнання недійсними прав на промислові зразки

Протягом 2024 року до Апеляційної палати подано 37 заперечень проти рішень, 1 апеляційна заява про визнання недійсними прав на корисну модель та 4 апеляційні заяви про визнання недійсними прав на промисловий зразок, 8 заяв про визнання торговельних марок добре відомими в Україні.

Табл. 32. Кількість заперечень, що надійшли
на розгляд Апеляційної палати НОІВ, у 2023-2024 рр.

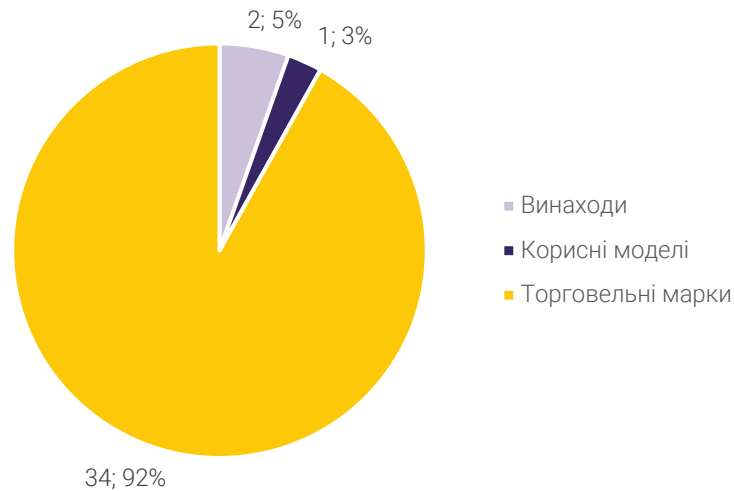
Заперечення	2023	2024
Загальна кількість (усього)	41+1*	37+5*
Винаходи	1	2
Корисні моделі	0	1+1*
Промислові зразки	1	4*
Торговельні марки, з них:	40	34
подано заявниками	28	19
подано третіми особами	12	15

*апеляційні заяви

Наведені в таблиці дані свідчать про те, що кількість поданих у 2024 році заперечень та апеляційних заяв по винаходах, корисним моделям та промисловим зразкам

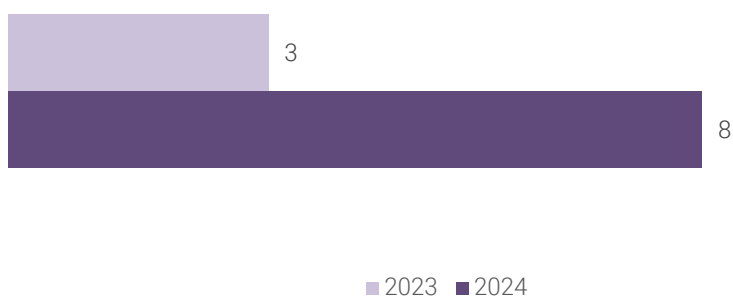
збільшилась у порівнянні з 2023 роком. В той же час кількість заперечень проти рішень за заявками на торговельні марки зменшилася.

Рис. 15. Розподіл заперечень, що надійшли на розгляд до Апеляційної палати НОІВ, за об'єктами промислової власності у 2024 р.

З наведених даних можна зробити висновок, що переважна більшість заперечень стосуються торговельних марок, тоді як кількість заперечень щодо корисних моделей та винаходів є незначною, а стосовно промислових зразків – відсутня.

Рис. 16. Кількість заяв про визнання торговельних марок добре відомими в Україні за 2023-2024 рр.

Спостерігається позитивна динаміка щодо кількості заяв про визнання торговельних марок добре відомими в Україні. Зокрема, якщо у 2023 році надійшло 3 такі заяви, то у 2024 році їх кількість зросла до 8. Це може свідчити про підвищення зацікавленості правовласників у додаткових механізмах охорони своїх прав, зокрема шляхом набуття статусу добревідомості.

Апеляційна палата НОІВ відновила свою роботу у вересні 2024 року, і з цього часу активно проводить розгляд справ у межах своєї компетенції. Упродовж 2024 року

колегіями Апеляційної палати було проведено 94 засідання з розгляду заперечень, апеляційних заяв та заяв про визнання торговельної марки добре відомою в Україні. З огляду на тривалий період відсутності діяльності Апеляційної палати у попередні роки, це є позитивним показником, який свідчить про налаштованість інституції на відновлення ефективної практики розгляду справ.

Табл. 33. Кількість заперечень, що надійшли на розгляд Апеляційної палати НОІВ, у 2023-2024 рр.

Проведено засідань	Прийнято рішень, з них:	про задоволення заперечення повністю	про задоволення заперечення частково	про відмову у задоволенні заперечення
94	21	7	2	12

За результатами розгляду у 2024 році було винесено 21 рішення, що є вагомим результатом з урахуванням відносно короткого періоду відновлення функціонування Апеляційної палати. Зокрема, було задоволено 7 заперечень повністю, 2 – частково, а у 12 випадках прийнято рішення про відмову в задоволенні заперечення.

Водночас слід враховувати, що не всі засідання завершуються винесенням остаточного рішення. Це зумовлено низкою об'єктивних причин, зокрема необхідністю надання сторонам додаткового часу для подання чи доопрацювання документів, витребуванням додаткових матеріалів, неявкою учасників, а також умовами воєнного стану.

Огляд окремих рішень Апеляційної палати НОІВ, прийнятих у 2024 році

Вартими уваги є рішення Апеляційної палати у справах, пов'язаних з брендом Apple. З одного боку, палата послідовно відмовляє у реєстрації позначень, що містять елемент «APPLE», через їхню асоціативну схожість із торговельною маркою, яка має репутацію на ринку. Водночас самій компанії Apple було відмовлено в реєстрації позначення «ЯБЛОКО», виконане кирилицею, через, серед іншого, недостатність доказів його фактичного використання саме в такій графічній формі.

Рішення про відмову у реєстрації ТМ «Apple Hall»

У листопаді 2022 року до УКРНОІВІ заявку на реєстрацію словесної торговельної марки «Apple Hall» на ім'я фізичної особи. Заявка була подана для послуг 35 класу МКТП (рекламування; керування підприємницькою діяльністю, організовування та адміністрування у сфері підприємницької діяльності; офісні роботи).

У червні 2024 року закладом експертизи УКРНОІВІ було відмовлено у реєстрації зазначеного позначення. Основними підставами було те, що заявлене позначення може ввести в оману щодо особи, яка надає послуги, а саме компанії Еппл Інк. (Apple Inc.), та є схожим настільки, що його можна сплутати із

торговельними марками, зареєстрованими на ім'я інших фізичних та юридичних осіб в Україні.

Апелянт не погодився з рішенням експертизи УкрНІВІ та звернувся із запереченням до Апеляційної палати. Однак Апеляційна палата у листопаді 2024 року розглянула справу і попри аргументи апелянта дійшла висновку, що позначення «Apple Hall» створює враження асоціативної схожості з раніше зареєстрованими торговельними марками, в яких домінує елемент «Apple», оскільки під час оцінки ризику змішування ключовим є загальне враження, яке позначення справляє на споживача, а не лише формальна або часткова подібність.

Також, Апеляційна палата виходила з того, що торговельна марка «Apple» є такою, що користується репутацією, і тому заслуговує на підвищений рівень охорони.

У цьому контексті Апеляційна палата врахувала те, що внаслідок тривалого використання та відомості на ринку України торговельна марка «Apple» набула високої розрізняльної здатності (дистинктивності), щоб ідентифікувати товари і послуги саме компанії Епл Інк. (Apple Inc.). У зв'язку з чим, поява на ринку України послуг суб'єкта, що використовує заявлене позначення «Apple Hall», може призвести до сприйняття споживачами цих послуг як розширення асортименту послуг вже відомої йому компанії, що насправді не відповідає дійсності.

Такий підхід відповідає практиці Європейського Союзу, відповідно до якого, при прийнятті рішень слід брати до уваги ступінь впізнаваності протиставлених марок, ступінь схожості між позначеннями, а також характер товарів чи послуг.

Рішення про відмову в реєстрації ТМ «ЯБЛОКО»

У 2017 році компанією Apple Inc. було подано заявку на реєстрацію словесної торговельної марки «ЯБЛУКО» для всього переліку послуг 35 та 37 класів МКТП. У грудні 2021 року закладом експертизи НОІВ було відмовлено в реєстрації такої торговельної марки.

Основними підставами для відмови було те, що заявлене словесне позначення є тотожним з іншими торговельними марками, що містять напис «ЯБЛОКО». Не погодившись із рішенням закладу експертизи, заявник подав заперечення до Апеляційної палати, в якому підкреслив, що заявник, компанія Епл Інк. (Apple Inc.) (US) – американська технологічна компанія, яка проєктує та розробляє побутову електроніку, програмне забезпечення й онлайн-сервіси.

Рішенням від 25 вересня 2024 року колегія Апеляційної палати визнала правомірними підстави для відмови в реєстрації словесної торговельної «Яблоко». Розглянувши цю справу Апеляційна палата встановила, що заявлене позначення є тотожним із протиставленими словесними торговельними марками за фонетичною, графічною та семантичною ознаками, оскільки асоціюється з ними в цілому, незважаючи на окрему різницю елементів.

Колегія Апеляційної палати також звернула увагу на надані апелянтом відомості й документи. Зокрема, апелянтом надано витяги з Вікіпедії щодо діяльності компанії Еппл Інк. (US), роздруківки з інтернет-магазинів щодо наявності товарів апелянта, копії свідоцтв на торговельні марки, власником яких є апелянт, інформацію про економічну діяльність власників протиставлених торговельних марок, витяги з You Control, GCS Ukraine. Водночас документів, які б підтверджували використання заявленого позначення відносно заявленого переліку послуг 35, 37 класів МКТП апелянтом не надано.

У зв'язку з вищевикладеним, колегія Апеляційної палати визнала правомірними підстави для відмови в реєстрації словесної торговельної «Яблоко».

Апеляційна палата здійснює розгляд заяв про визнання торговельних марок добре відомими в Україні. Одним із визначних рішень 2024 року стало визнання добре відомою тривимірної фігурки LEGO, що є знаковим прикладом захисту бренду, який часто підроблюється для виготовлення ігрових конструкторів.

Рішення про визнання тривимірної фігурки LEGO добре відомою

За результатами розгляду Апеляційна палата УКРПОВІ у жовтні 2024 року дійшла висновку про визнання об'ємної (тривимірної) торговельної марки у вигляді мініфігурки (LEGO) добре відомою в Україні для заявлених товарів 28 класу МКТП: «ігри; іграшки; ігрові конструктори» станом на 01.01.2023.

Заява обґрунтовувалась тим, що компанія є однією з ключових у складі групи компаній LEGO, яка володіє портфелем торговельних марок, що використовуються групою, та здійснює управління ними. З хронології розвитку компанії LEGO вбачається, що її позиція на світовому ринку формувалась протягом десятиліть.

Мініфігурка від LEGO пропонується до продажу окремо в межах тематичної колекційної лінійки Minifigures і є частиною наборів конструкторів LEGO різних тематичних серій. Окрім того, у 2018 році рішенням Апеляційної палати від 06.02.2018 на ім'я заявника було визнано добре відомою в Україні для товарів 28 класу МКТП «ігри; іграшки; ігрові конструктори» торговельну марку «LEGO».

Апеляційна палата врахувала те, що тривимірна торговельна марка має широку відомість серед українських споживачів та отримала визнання на міжнародному та українському ринку, вирізняється унікальним дизайном, активно захищається заявником та має високу впізнаваність серед споживачів не тільки в Україні, а і по всьому світу.

У своїй практиці Апеляційна палата орієнтується на підходи, сформовані на рівні Європейського Союзу, зокрема у справі щодо позначення «ARIPRAZOL».

Рішення про відмову в реєстрації ТМ «ARIPRAZOL»

Апеляційна палата у листопаді 2024 року, розглянувши подані матеріали, прийшла до висновку, що заявлене позначення «ARIPRAZOL» є похідним від МНН «Aripiprazole» і має високу ступінь схожості з ним. Враховуючи, що МНН є

загальновизнаним і використовується для позначення фармацевтичної субстанції, використання цього позначення як торговельної марки може ввести споживачів в оману щодо властивостей та походження товару. Таким чином, Апеляційна палата відмовила у реєстрації торговельної марки «ARIPRAZOL».

Колегія у Рішенні вказує, що такий підхід відповідає практиці Відомства з інтелектуальної власності Європейського Союзу (EUIPO) щодо експертизи торговельних марок, які містять МНН та стеми, відображених у розділі 2.13 Методичних рекомендацій щодо проведення експертизи торговельних марок ЄС, що були розроблені EUIPO.

Це свідчить про запобігання монополізації термінів, що мають важливе суспільне значення, і забезпечення прозорості для споживачів лікарських засобів.

Ключові тенденції

Адміністративно-правовий захист відіграє ключову роль у системі охорони прав інтелектуальної власності. Його актуальність обумовлена тісним зв'язком між правовими механізмами та економічними процесами, а також потребою у правовому закріпленні кожного нового етапу розвитку інституту захисту прав інтелектуальної власності.

У 2025 році в Україні відновлено загальний порядок строків для вчинення дій, пов'язаних з охороною прав інтелектуальної власності, які були зупинені у зв'язку з воєнним станом. Це означає, що правовласникам потрібно буде знову дотримуватися встановлених законодавством строків для подачі заперечень на етапі розгляду заявок, сплати зборів та інших необхідних дій, пов'язаних з їх об'єктами інтелектуальної власності. У зв'язку з цим очікується зростання кількості звернень до Апеляційної палати НОІВ як ефективного механізму для розгляду спорів, що стосуються об'єктів промислової власності.

8. Антимонопольний комітет України

Положення статті 4 Закону України «Про захист від недобросовісної конкуренції» забезпечують захист від неправомірного використання позначень (зокрема, ім'я, комерційне найменування, торговельної марки, елементів упаковки, рекламних матеріалів тощо), які суб'єкт господарювання раніше почав використовувати у своїй господарській діяльності. Використання ідентичних або схожих позначень іншими особами без дозволу (згоди) такого суб'єкта господарювання визнається неправомірним, якщо таке використання призвело або може призвести до змішування з діяльністю цього суб'єкта. Таким чином, навіть за відсутності охоронного документа (наприклад, свідоцтва на торговельну марку), закон забезпечує захист першості використання позначення. Саме на підставі цієї норми Антимонопольний комітет України (далі також – АМКУ) здійснює розгляд справ, пов'язаних із недобросовісним використанням позначень у сфері господарської діяльності.

У 2024 році Антимонопольним комітетом України було прийнято два рішення у справах за статтею 4 Закону України «Про захист від недобросовісної конкуренції». Одне з них стосувалося діяльності міжнародної компанії LEGO JURIS A/S, інше – національного суб'єкта господарювання ПрАТ «Київський картонно-паперовий комбінат». Для порівняння, у 2023 році Комітетом було ухвалено 5 таких рішень.

Огляд рішень АМКУ, прийнятих у 2024 році

Справа LEGO

Рішення АМКУ № 210-р від 27.06.2024

Справу розпочато за заявою компанії «LEGO JURIS A/S» (Королівство Данія) та компанії «LEGO A/S» (Королівство Данія) і ТОВ «ЛЕГО УКРАЇНА», що входять до Групи компаній LEGO, яка є всесвітньо відомим виробником та продавцем ігрових конструкторів LEGO. Під час розгляду справи АМКУ встановив, що ТОВ «МЕТР-ПЛЮС» неправомірно використовувало позначення іграшкових машинок в оформленні упаковок конструкторів «КОНСТРУКТОРСЬКЕ БЮРО», «LIMO TOY» та «TurboCARS», що схожі на позначення іграшкових машинок в оформленні упаковок конструкторів «LEGO» (серій «SPEED CHAMPIONS» та «TECHNIC»). При цьому компанія «LEGO JURIS A/S» та компанія «LEGO A/S» і ТОВ «ЛЕГО УКРАЇНА» раніше почали використовувати у своїй господарській діяльності такі позначення. Дозволу ТОВ «МЕТР-ПЛЮС» на використання позначень іграшкових машинок в оформленні упаковок конструкторів «КОНСТРУКТОРСЬКЕ БЮРО», «LIMO TOY» та «TurboCARS, що схожі на позначення іграшкових машинок в оформленні упаковок конструкторів «LEGO», компанія «LEGO JURIS A/S», компанія «LEGO A/S» і ТОВ «ЛЕГО УКРАЇНА» не надавали.

Як встановив АМКУ, такі дії можуть призвести до змішування діяльності цих суб'єктів господарювання та надати ТОВ «МЕТР-ПЛЮС» неправомірні переваги в конкуренції внаслідок використання чужої ділової репутації. Про зазначене, зокрема, свідчать результати опитування споживачів, проведеного Комітетом.

ТОВ «МЕТР-ПЛЮС» під час розгляду справи визнало вчинення порушення та припинило неправомірне використання позначень іграшкових машинок Групи компаній LEGO.

Дії ТОВ «МЕТР-ПЛЮС» визнано порушенням та накладено штраф у розмірі **1,2 млн. грн.**

Справа ОБУХІВ 65М

Рішення АМКУ № 76-р/тк від 03.12.2024

Справу розпочато приватним акціонерним товариством «Київський картонно-паперовий комбінат», який є найбільшим в Україні підприємством целюлозно-паперової промисловості та спеціалізується на випуску паперу туалетного санітарно-гігієнічного призначення. Під час розгляду справи АМКУ встановив, що ТОВ «ФАБРИКА «ДІ КАРТА» неправомірно використовувало у господарській діяльності оформлення упаковки продукції папір туалетний під позначенням «65 метрів», схожого на оформлення упаковки продукції папір туалетний під позначенням «Обухів 65М» виробництва ПрАТ «Київський КПК». При цьому ПрАТ «Київський КПК» не надавало дозволу (згоди) ТОВ «ФАБРИКА «ДІ КАРТА» на використання оформлення упаковки, схожого на оформлення упаковки власної продукції. ТОВ «Фабрика «ДІ КАРТА» посилило конкурентну позицію та отримало неправомірні переваги в конкуренції не завдяки власним досягненням, а шляхом неправомірного використання позначень.

Порівняльний аналіз оформлення спірних упаковок продукції, які є предметом розгляду справи, висновок експерта та результати опитування свідчать про те, що оформлення упаковки продукції ПрАТ «Київський КПК» та оформлення упаковки продукції ТОВ «ФАБРИКА «ДІ КАРТА» є схожим: за використанням гамми кольорів, композиційним та графічним розміщенням деталей, які суттєво впливають на формування зовнішнього вигляду продукції, розміщенням основних написів та окремих елементів, загальним художнім рішенням, шрифтом та просторовим розташуванням.

Дії ТОВ «ФАБРИКА «ДІ КАРТА» визнано порушенням та накладено штраф у розмірі **10,7 млн. грн.**

Захист правомірності рішення у суді

Рішення АМКУ № 349-р від 14.12.2023

Постанова ВС у складі КГС від 19.12.2024 у справі № 910/1384/24

АМКУ також успішно захищає свої рішення в судовому порядку. Таким прикладом є справа за позовом ТОВ «Санвіта Груп», у якій АМКУ відстояв своє рішення № 349-р від 14.12.2023 про накладення штрафу в розмірі **17,2 млн грн.** Незважаючи на спробу оскаржити рішення, суд підтвердив його законність та обґрунтованість.

Із матеріалів справи вбачається, що ТОВ «Санвіта Груп» неправомірно використовувало оформлення упаковок вологих серветок під позначенням «Summer fresh» без дозволу (згоди) ТОВ «КПД», яке раніше почало використовувати схожі оформлення упаковок дитячих вологих серветок під позначенням «Superfresh». Комітет встановив, що внаслідок вчиненого ТОВ «Санвіта Груп» порушення, результати діяльності як порушника, так і заявника були змішані. Це призвело до того, що ТОВ «КПД», яке першим використовувало схоже оформлення упаковок дитячих вологих серветок під позначенням «Superfresh», недоотримало прибуток від своєї діяльності. Крім того, споживачі були позбавлені можливості придбати продукцію саме цього виробника через створення у них хибного уявлення про походження товару.

Верховним Судом 19 грудня 2024 року задоволено касаційну скаргу Комітету та залишено в силі рішення Господарського суду міста Києва від 04.07.2024, яким відмовлено в задоволенні позову ТОВ «Санвіта Груп» та залишено в силі рішення Комітету.

Ключові тенденції

Антимонопольний комітет України є ефективним інструментом захисту прав, проте через його спеціалізацію на спрах, пов'язаних в цілому із недобросовісною конкуренцією, кількість справ щодо порушень, пов'язаних із використанням позначень, залишається незначною. Крім того, через недостатню обізнаність правовласників цей орган нечасто використовується як механізм захисту прав на об'єкти інтелектуальної власності. Водночас Антимонопольний комітет демонструє позитивні результати у частині застосування санкцій, зокрема шляхом накладення штрафів.

9. Інші стейкхолдери та ініціативи у сфері захисту прав ІВ

У сфері захисту прав інтелектуальної власності, окрім діяльності державних органів, активно функціонують додаткові механізми, які відіграють важливу допоміжну роль у формуванні ефективної системи захисту прав. Йдеться, зокрема, про створення спеціалізованих структурних підрозділів в межах УКРНОІВІ, які здійснюють експертну та аналітичну підтримку, пропонують альтернативні способи вирішення спорів щодо порушення прав інтелектуальної власності, а також про діяльність громадських організацій, що об'єднують патентних повірених, адвокатів і фахівців галузі для захисту їхніх професійних прав та інтересів.

Важливу роль відіграють також ініціативи, спрямовані на боротьбу з піратством та іншими формами порушення прав у цифровому середовищі. Функціонування профільних громадських об'єднань, які спеціалізуються на боротьбі з піратством та контрафактом, а також та залучення України до міжнародних проєктів і програм співпраці дозволяють підвищувати рівень обізнаності, впроваджувати нові інструменти захисту та сприяти гармонізації національного законодавства з міжнародними стандартами. Такі ініціативи зміцнюють інституційну спроможність системи інтелектуальної власності та сприяють більш ефективному реагуванню на сучасні виклики.

Нижче описано детальніше про додаткові інструменти для захисту прав.

9.1. Центр медіації та посередництва УКРНОІВІ

Інститут медіації у сфері інтелектуальної власності є невід'ємним елементом системи захисту прав інтелектуальної власності, оскільки сприяє оперативному, конфіденційному та конструктивному вирішенню спорів без необхідності звернення до судових органів. Розвиток медіації забезпечує стабільність правового середовища, стимулює інноваційну діяльність та підвищує рівень довіри між учасниками правовідносин.

Одним із пріоритетних напрямів діяльності УКРНОІВІ є впровадження механізмів альтернативного вирішення спорів, зокрема медіації. З цією метою у 2023 році в структурі ІР офісу створено Центр медіації та посередництва як одна зі складових співпраці з Всесвітньою організацією інтелектуальної власності. Його завдання – популяризація медіації як ефективного способу вирішення спорів у сфері інтелектуальної власності, підтримка медіаційних процедур і підвищення кваліфікації медіаторів.

Центр також веде реєстр медіаторів. [Реєстр медіаторів, які залучаються до вирішення спорів у сфері інтелектуальної власності](#) – це електронна база даних, що формується та ведеться Центром і містить відомості про медіаторів, які можуть залучатися до вирішення спорів у сфері інтелектуальної власності. У 2024 році, за результатом опрацювання поданих до Центру заяв про внесення відомостей до Реєстру ІР медіаторів, Центром забезпечено своєчасне внесення відомостей про медіаторів до Реєстру ІР

медіаторів, активація профайлів та регулярне оновлення даних. За 2024 рік до Реєстру долучилося 8 нових IP медіаторів.

У 2024 році Центром на регулярній основі надавалися усні та письмові консультації, забезпечувалося оперативне опрацювання заяв про проведення медіації, проведення інформаційно-консультаційних зустрічей та здійснення інших організаційних заходів з підготовки до медіації у зручний сторонам спосіб.

Так, на базі Центру була успішно реалізовано [перша медіація](#) між аграрним холдингом «Миронівський хлібопродукт» та креативною агенцією «Vandog Agency». За згодою сторін певні домовленості офіційно оприлюднені. Медіаційна практика продемонструвала ефективність інституту IP медіації та сприяла підвищенню довіри до альтернативних способів вирішення конфліктів у сфері інтелектуальної власності.

З метою виконання завдання «Підвищення обізнаності щодо медіації в Україні як ефективного способу розв’язання спорів у сфері інтелектуальної власності» Центром у 2024 році проводилися тренінги, майстер-класи, круглі столи, вебінари, зустрічі та інші заходи, які популяризують IP медіацію як альтернативний спосіб вирішення спорів. Окрім цього, у 2024 році забезпечені регулярні виступи представників Центру на заходах, присвячених питанням медіації як альтернативного способу вирішення спорів.

З метою популяризації інституту медіації у сфері інтелектуальної власності працівниками Центру у 2024 році підготовлено та опубліковано ряд наукових праць: «Медіація як інструмент ефективного вирішення IP спорів: аналіз судової практики» (Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції «Взаємодія норм міжнародного і національного права крізь призму процесів глобалізації та інтеграції»); «Mediation as a tool for effective IP dispute resolution: analysis of court practice» (V Міжнародна науково-практична Конференція «Topical Aspects Of Modern Scientific Research»); «Комплекс професійних політик щодо відповідальності медіатора, як спосіб зміцнення довіри до інституту медіації» («Наукові інновації та передові технології», журнал категорії «Б»); «Медіація у цифрову епоху: просування послуги та підвищення ефективності через інновації» (II Міжнародна науково-практична конференція «Трансформаційні процеси соціально-гуманітарної освіти сучасної України в умовах війни: виклики, проблеми та перспективи»); «Особливості застосування медіації у спорах з питань інтелектуальної власності: компетентності та виклики для правників» (Міжнародна науково-практична конференція медіація & університети 1.0); «Проблеми запровадження медіації в Україні» (LVIX Міжнародна науково-практична конференція, Канада).

Під час реалізації завдання з підвищення обізнаності щодо медіації в Україні було запущено дослідницький проєкт «[Практика впровадження IP медіації: дослідження досвіду іноземних країн](#)». Створено та розміщено на офіційному сайті IP офісу та на YouTube-каналі IP офісу [презентаційний відеоролик](#) про послугу IP медіації на базі Центру. До того ж, Центр розробив та реалізував проєкт «[Кейс-симуляція IP медіації: поет vs блогерка](#)». Підготовлений у межах проєкту відеоматеріал забезпечив можливість ознайомитися з особливості процесу IP медіації на базі UKRHOIBI та продемонстрував чисельні переваги альтернативного способу вирішення конфліктів у сфері інтелектуальної власності.

У 2024 році Центром проведено просвітницьке анкетування щодо IP медіації в Україні. Результати опитування сприяли формуванню стратегічних напрямків розвитку інституту та плануванню заходів, необхідних для підвищення обізнаності суспільства щодо альтернативного вирішення спорів у сфері інтелектуальної власності.

У ході реалізації завдання було зроблено комплексний аналіз законодавчого регулювання IP медіації, а також проведено моніторинг законодавчих ініціатив у цій галузі.

З метою реалізувати завдання «Підтримка розвитку процедури медіації» у 2024 році підписано 6 меморандумів зі стейкхолдерами про співробітництво у напрямку забезпечення розвитку медіації в Україні.

Працівниками Центру було проведено аналіз можливостей розробки онлайн-сервісу eADR – інструменту для керування справами, який надаватиме сторонам та посередникам можливість обміну інформацією та доступу до неї через єдиний безпечний портал, аналіз кращих міжнародних практик; вивчення технічних можливостей та підготовку пропозицій щодо впровадження ефективних рішень ODR (дистанційне вирішення спорів) для маркетплейсів України; проведено попереднє дослідження з метою ідентифікації галузей та майданчиків, де можливе використання інструменту FastTrack, який забезпечує реалізацію процедури медіації на зовнішніх майданчиках.

У процесі реалізації завдання «Сприяння організації процесів медіації у розв'язанні спорів» розроблено та забезпечено переклад англійською мовою [Гайд з IP медіації](#), що є структурованим керівництвом з ключових аспектів процедури IP медіації. Гайд з IP медіації став корисним надбанням для підвищення зацікавленості підприємців в IP медіації та отримав позитивний фідбек від бізнес-спільноти

Центр співпрацював з експертами BOIB, організував спільну панельну дискусію «Медіація у спорах інтелектуальної власності: перспективи для правоволодільців, бізнесу, держави» та забезпечив участь зацікавлених осіб у вебінарі BOIB з питань медіації та арбітражу.

Таким чином, діяльність Центру медіації та посередництва створює передумови для системного впровадження інституту медіації у сфері інтелектуальної власності в Україні.

9.2. Центр спостереження IPR УКРНОІВІ

Центр спостереження з питань порушення прав інтелектуальної власності (далі – Центр спостереження IPR), створений у складі УКРНОІВІ від 29 вересня 2023 року, є спеціалізованою платформою для експертної комунікації, подібною до Європейської обсерваторії з питань порушення прав інтелектуальної власності (далі – Європейська обсерваторія), яка має на меті об'єднати широке коло зацікавлених сторін, включаючи представників бізнесу, для боротьби з негативним впливом контрафакту та піратства.

Протягом 2024 року, з метою виконання завдань та функцій Центру спостереження IPR, УКРНОІВІ укладено Меморандуми про взаємодію та співробітництво з такими органами

та організаціями як Бюро економічної безпеки України, Державна митна служба України, Громадська організація «Рада молодих юристів України», ТОВ «Ємаркет Україна» (сервіс OLX.ua), Ліцей № 9 «Гармонія» Оболонського району міста Києва.

Центром спостереження IPR проведено роботу з налагодження співробітництва з міжнародними організаціями, що дозволило обмінюватися передовим досвідом та знаннями. Це сприяє підвищенню якості досліджень і розширенню можливостей для впровадження інноваційних практик, підкреслюючи важливість співпраці на міжнародному рівні.

Зокрема, представниками Центру спостереження IPR посилено співробітництво з мережею по боротьбі з підробками Cooperatieve Vereniging SNB-REACT U.A, взято участь в таких заходах як робоча група з представниками Європейської обсерваторії та учасників проєкту EU4IP в межах заходу 5th IP Case Law Conference 2024, 9-та зустріч Anti-Scam Network, організована EUIPO, 11-е щорічне засідання Європейської мережі прокурорів з питань інтелектуальної власності (EIPPN), онлайн-захід «Ukraine Against Counterfeits: Dialogue with the PTO, Customs», організованою INTA, а також робочий візит представників UKPHOIBI до EUIPO.

Представники Центру спостереження IPR взяли участь у двосторонній зустрічі України та Європейської Комісії в межах скринінгу відповідності українського законодавства праву ЄС за переговорним розділом 7 «Право інтелектуальної власності». У частині правозастосування обговорювалися питання захисту прав інтелектуальної власності, адміністративної та правоохоронної спроможності, зокрема імплементації Директиви 2004-48/ЄС до українського законодавства.

Представники Центру спостереження IPR разом із представниками правоохоронних та митних органів взяли участь у численних заходах, спрямованих на підвищення професійної кваліфікації та вдосконалення міжвідомчої співпраці. Зокрема, 3-є засідання регіональної робочої групи з питань інтелектуальної власності та семінарі з розбудови потенціалу у сфері ІВ, що відбулися у Республіці Молдова за підтримки CLDP, форум «Від моніторингу до захисту: інструменти права інтелектуальної власності», круглий стіл на тему «Роль бізнес-асоціацій у боротьбі з тіньовою економікою».

Для представників БЕБ України Центром спостереження спільно з Академією інтелектуальної власності було проведено [тренінговий курс](#) «Актуальні питання правової охорони та захисту прав інтелектуальної власності та забезпечення економічної безпеки держави» та вебінар «Міжнародний досвід з питань захисту прав інтелектуальної власності та забезпечення економічної безпеки держави» за участю національних та міжнародних експертів. На тренінговий курс було зареєстровано близько 150 учасників.

Центр спостереження IPR займається дослідженням питань, пов'язаних з порушеннями прав інтелектуальної власності, та готує інформаційно-аналітичні матеріали. У 2024 році було опубліковано огляди міжнародних посібників, зокрема таких як:

- [посібник щодо боротьби з порушеннями ІВ в Інтернеті](#)
- [посібник з технології захисту від підробок і піратства](#)

- [інструкції з реагування на оманливі платіжні запити для учасників системи захисту прав інтелектуальної власності.](#)

З метою здійснення аналітичної діяльності, Центр спостереження IPR запустив анонімне онлайн опитування споживачів щодо обізнаності з правами інтелектуальної власності та придбання контрафактних товарів. Нижче описаний проміжний результат опитування.

Результати опитування щодо обізнаності з правами ІВ

В опитуванні взяли участь 716 респондентів, серед яких 68% жінок і 32% чоловіків, 93% з яких проживають у міській місцевості, 7,5% із них школярі, 45% молоді люди віком до 35 років, 42% люди середнього віку і 13,5% осіб старшого віку. Респонденти, які взяли участь в опитуванні мають переважно вищу освіту – 42%, 32% отримали науковий ступінь, із них науковими співробітниками працюють 17% опитаних. За оцінкою свого матеріального добробуту 54% опитаних віднесли себе до домогосподарств середнього класу, 37% до небідних домогосподарств, 6% вважають себе бідними, 2,4% назвали себе заможними, решта не змогла визначитись.

Отримані результати щодо обізнаності з правами ІВ показують позитивну динаміку, оскільки лише 3% респондентів ніколи не чули про права ІВ, всі ж інші обізнані із правами ІВ, про які дізнались в навчальному закладі або під час освітньо-просвітницьких заходів, 8% опитаних навіть отримали спеціалізовану освіту в сфері ІВ, а 16% респондентів працюють в дотичній до прав ІВ сфері.

При цьому переважна більшість респондентів не тільки знають про права ІВ, але й активно використовують їх на практиці, наприклад, 27% мають патент на винахід чи корисну модель, 54% є творцями і власниками об'єктів авторського права і суміжних прав, 11% зареєстрували власні торговельні марки, 4% – власники промислових зразків і 2,5% володіють правами на сорти рослин.

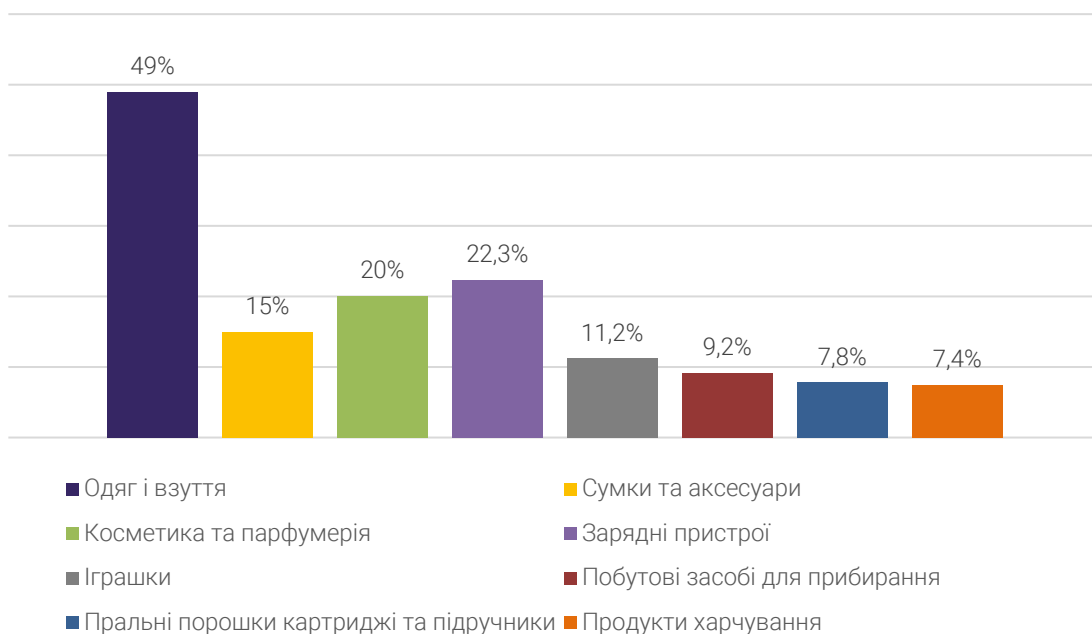
Щодо придбання контрафактних товарів, у цьому випадку показники є менш позитивними – 21,4% осіб, не дивлячись на наявні знання в сфері ІВ, ніколи не замислювались над тим, які товари вони купують, і чи можуть ці товари бути підробками, а 10% респондентів впевнені, що будуть купувати підробки і надалі, бо вони дешевші і влаштовують їх за співвідношенням ціна-якість, при цьому 6% респондентів, здійснюючи покупку, вибирають дешевші товари, не зважаючи на їх оригінальність і навіть війна не вплинула на їх вибір на користь підробок. Позитивним є те, що 33,8 % опитаних не купували ніколи підробок і не планують цього робити надалі, а 34 % будуть уважнішими при купівлі в майбутньому, аби не стати жертвами шахраїв.

Отримані результати ілюструють важливість проведення просвітницьких заходів навіть для професійної аудиторії споживачів, які мають вищу освіту в сфері ІВ і працюють в ній, оскільки це спонукає їх звернути увагу на наявність відповідної проблематики на споживчому ринку України і необхідність здійснення купівлі товарів свідомо. Це підтвердили своїми відповідями 50,4% опитаних осіб, які підкреслили, що придбали

підробку несвідомо, бо сплутали із оригіналом, і 34% із них більше не будуть купувати товари, якщо матимуть сумніви в їх оригінальності.

Щодо місць купівлі контрафактних товарів, то результати підтвердили відомий факт, що більшість споживачів надають сьогодні перевагу купівлі в Інтернеті — 74,5% опитаних придбали підробки на онлайн майданчиках. Серед категорій придбаних товарів можна виокремити: 49% контрафактний одяг і взуття, 15% дизайнерські сумки та аксесуари, 20% косметика та парфумерія, 22,3% зарядні пристрої, 11,2% іграшки, 9,2% побутові засоби для прибирання, 7,8% пральні порошки, картриджі та підручники, 7,4% продукти харчування.

Рис. 16. Розподіл категорій придбаних товарів респондентами за результатами опитування, проведеного Центром спостереження у 2024 р.

Дослідження свідчать про необхідність підвищення рівня обізнаності у сфері інтелектуальної власності серед населення, тому діяльність Центру спостереження IPR зосереджена на проведенні інформаційних кампаній, просвітницьких заходів та підготовці матеріалів для молоді й бізнесу з метою інформування про негативний вплив контрафакту та піратства.

Восени 2024 року була проведена Національна інформаційна кампанія проти піратства у сфері книговидавництва **ANTI-PIRACY: BOOKS** (далі – Інформаційна кампанія). Протягом Інформаційної кампанії були застосовані різноманітні інструменти для висвітлення матеріалів, такі як відеоролики, інтерв'ю, інформаційні картки, виступи на тематичних заходах, опитування громадян, публікація статей та запуск флешмобу. Підсумки Інформаційної кампанії відображені у [спеціальному звіті](#) та презентовані на заході III IP LET FORUM 29 листопада 2024 року.

На даний момент Центр спостереження IPR проводить інформаційні кампанії, спрямовані на протидію порушенням у сфері маркетплейсів та музичної індустрії. Їх мета – підвищення обізнаності громадськості та зниження рівня правопорушень у цих сферах.

9.3. Українська Антипіратська Асамблея

Українська Антипіратська Асамблея (далі також – УАПА) своєю основною метою має захист авторського права його власників, з якими УАПА уклала відповідні угоди, сприяння забезпеченню його захисту, а також створення умов щодо посилення в Україні охорони авторського права та суміжних прав.

Основні завдання включають сприяння правоохоронним органам у виявленні та профілактиці порушень авторського права, зокрема шляхом розробки методичних рекомендацій, надання консультацій і підготовки заяв щодо незаконного використання аудіовізуальних творів. Також здійснюється моніторинг кінотеатрів, Інтернету та публічних показів для виявлення випадків піратства, а за потреби – представництво інтересів правовласників. Окрему увагу приділено навчанню, інформуванню громадськості та аналізу судової практики для удосконалення законодавства у сфері інтелектуальної власності.

Захист прав власників прав інтелектуальної власності здійснюється як у кримінально-правовому, так і у адміністративно-правовому сегментах. Асамблея будує свою діяльність на принципі взаємодії з усіма гілками виконавчої влади, до роботи залучаються підрозділи силових структур різних рівнів.

В процесі роботи впроваджується перевірена практикою схема виявлення та припинення порушення авторського права: моніторинг, підготовка заяви про порушення прав, підготовка відповідних матеріалів щодо завданих збитків, супроводження матеріалів на стадіях досудового розслідування та в суді.

Асамблея є учасником семінарів, конференцій та «круглих столів» з питань захисту інтелектуальної власності.

9.4. Український альянс по боротьбі з підробками та піратством

Об'єднання підприємств «Український альянс по боротьбі з підробками та піратством» (далі – УАПП) було створене у липні 2003 року за сприяння Всесвітньої групи по боротьбі з підробками (GACG Network).

УАПП є недержавним, неприбутковим, добровільним, самоврядним, договірним об'єднанням юридичних осіб, які є: власниками прав на об'єкти інтелектуальної власності в Україні; мають оформлені відповідно до чинного законодавства України ліцензії на використання об'єктів інтелектуальної власності; подали заявки на отримання свідоцтва або патенту на об'єкт інтелектуальної власності в Україні;

сприяють юридичним і фізичним особам у набутті та реалізації належних їм прав на об'єкти інтелектуальної власності.

УАПП входить до Всесвітньої групи по боротьбі з підробками (GACG Network) та постійно бере участь у міжнародних конгресах по боротьбі з підробками. Членами GACG Network є 24 національних і регіональних організацій.

УАПП протягом 2024 року активно активно реалізовував заходи у сфері захисту прав інтелектуальної власності. У співпраці з ІР офісом Альянс провів низку освітніх і просвітницьких ініціатив у межах всеукраїнської кампанії «Дні боротьби з підробками та піратством в Україні». Зокрема, організовано спеціалізовані заходи для викладачів і студентів провідних університетів, присвячені ролі інтелектуальної власності в суспільстві та питанням митного захисту прав. Альянс також брав участь в інформаційних кампаніях, спрямованих на боротьбу з піратством у сфері книговидавництва, а його експерти презентували практичні аспекти загроз, які становить контрафактна продукція.

Діяльність УАПП спрямована на підвищення обізнаності серед молоді, освітян і фахівців, а також на підтримку міжсекторальної співпраці задля протидії порушенням прав інтелектуальної власності.

9.5. Національна асоціація патентних повірених України

Громадська організація «Національна асоціація патентних повірених України» (НАПА) об'єднує близько 300 фахівців у сфері інтелектуальної власності, серед яких діючі патентні повірені та кандидати у члени асоціації. Діяльність організації зосереджена на підтримці професійної спільноти, формуванні ринку послуг у сфері ІВ, удосконаленні законодавства, підвищенні кваліфікації спеціалістів, захисті їхніх професійних інтересів, а також розвитку міжнародного співробітництва.

У жовтні 2024 року під час щорічного форуму асоціації був підписаний Меморандум про взаємодію та співробітництво між НАПА та УКРНОІВІ. Документ фіксує спільні наміри сторін щодо розбудови національної інноваційної екосистеми, запровадження європейських та міжнародних стандартів у сфері ІВ, створення сприятливих умов для професійної діяльності патентних повірених і підвищення обізнаності суспільства з питань інтелектуальної власності.

Меморандум передбачає, зокрема:

- сприяння інтеграції України до європейської системи інтелектуальної власності;
- проведення спільних досліджень і поширення аналітичних матеріалів, зокрема на базі Національного хабу інтелектуальної власності та інновацій;
- розвиток ініціативи WIPO ALERT;
- організацію обміну досвідом між професійною спільнотою, державними органами та іншими зацікавленими сторонами.

Протягом 2024 року НАПА брала активну участь у профільних заходах, зокрема, УКРНОІВІ, а також самостійно ініціювала та проводила онлайн і офлайн події з метою вдосконалення системи інтелектуальної власності, захисту прав інтелектуальної власності та захисту інтересів патентних повірених України.

9.6. Комітет з інтелектуальної власності НААУ

Комітет НААУ з питань інтелектуальної власності є постійно діючим колегіальним дорадчим органом, створеним при Національній асоціації адвокатів України відповідно до розпорядження Голови НААУ, РАУ від 3 вересня 2019 року №110. Метою створення Комітету є сприяння розвитку системи правової охорони інтелектуальної власності та задоволенню професійних потреб адвокатів у сфері інтелектуальної власності.

Основними завданнями Комітету є виявлення актуальних проблем у сфері інтелектуальної власності та розробка пропозицій щодо їх вирішення, а також участь у вдосконаленні законодавства. Комітет активно організовує й підтримує освітні та професійні заходи у межах діяльності НААУ. Важливим напрямом є розвиток міжнародної співпраці з професійними організаціями, а також взаємодія з вищими навчальними закладами в рамках наукових і дослідницьких ініціатив. Крім того, Комітет працює з громадськими об'єднаннями над напрацюванням рішень з актуальних питань у сфері охорони та захисту прав інтелектуальної власності.

У 2024 році Комітет з інтелектуальної власності та цифрового права НААУ взяв участь у низці професійних, міжнародних та освітніх заходів, спрямованих на розвиток правової спільноти. Зокрема, було організовано захід з підвищення кваліфікації адвокатів на тему правового регулювання штучного інтелекту та викликів, пов'язаних із його застосуванням. Проведено IP breakfast, присвячений рекомендаціям щодо відповідального використання ШІ у сфері медіа.

Представники Комітету взяли участь у міжнародних конференціях у Лісабоні та Лондоні, де ділилися українським досвідом цифровізації правосуддя та законодавчого регулювання штучного інтелекту. Також Комітет інформував юридичну спільноту про прийняття міжнародної резолюції AIPPI щодо підтвердження використання торговельної марки. Уся діяльність була спрямована на посилення експертизи українських адвокатів у сфері ІВ і цифрових технологій та зміцнення міжнародної співпраці.

9.7. Комітет з інтелектуальної власності АПУ

Комітет з інтелектуальної власності Асоціації правників України є фаховим майданчиком для напрацювання рішень, необхідних для вдосконалення політики у сфері інтелектуальної власності. Комітет активно долучається до розробки законодавчих ініціатив, що відповідають потребам бізнесу та сприяють гармонізації українського законодавства з міжнародними стандартами.

У 2024 році Комітет провів шість професійних заходів, зокрема IP UKRAINE NOW 2024 – платформу для обговорення актуальних проблем охорони ІВ у таких сферах, як оборона, фармацевтика та державне регулювання. Значну увагу було приділено аналізу судової

практики та питанням проведення експертизи об'єктів ІВ. Діяльність Комітету спрямована на створення ефективної системи захисту прав інтелектуальної власності та формування прозорого, зручного для бізнесу правового середовища. Участь у роботі Комітету – це можливість долучитися до формування нової стратегії розвитку ІВ в Україні.

Комітет також організував фахову дискусію на тему «Український Болар: ефективність та шляхи вдосконалення». Під час заходу учасники обговорили особливості застосування «Правила Болар» в Україні – положення, яке дозволяє здійснювати дії, пов'язані з реєстрацією генеричних лікарських засобів, ще до завершення строку дії патенту, без порушення патентних прав. Обговорення було зосереджене на оцінці ефективності чинного механізму та визначенні можливих напрямів його вдосконалення з урахуванням міжнародної практики та інтересів усіх зацікавлених сторін.

9.8. Ініціатива «Чисте небо»

Ініціатива «Чисте небо» була створена влітку 2013 року з метою розвитку легального аудіовізуального контенту в українському цифровому середовищі та протидії ресурсам, які поширюють продукцію з порушенням прав інтелектуальної власності. До складу «Чистого неба» входить 21 учасник і 12 партнерів, серед яких – провідні гравці медіаринку України.

Як вказується у [підсумках діяльності ініціативи «Чисте небо»](#), у 2024 році чорний список медіасервісів держави-агресора поповнили низка популярних піратських стрімінгових платформ: Shara-TV, IPTV ONLINE, AntiFriz, TVBOOM, ILookTV, а також їхні дзеркала – RuLook, ZeDom, MeLord, VipDrive, JinoPro, ISeeTV, TVLider. Ініціатива активно працює над включенням до цього переліку й інших ресурсів, які транслюють російські телеканали (зокрема, Viks.tv, Онлайн ТВ, Tivix, Telik.Live, Debilizator.Tv), а також кількох сотень сайтів, що надають доступ до фільмів і серіалів виробництва держави-окупанта.

Позицією керівництва ініціативи «Чисте небо» є те, що використання російських сервісів у період повномасштабної війни є неприйнятним. Так само як і звернення до ресурсів, які порушують авторське право, що шкодить не лише економіці, а й особистій безпеці глядачів. Глобальна мета ініціативи – створити в Україні прозоре, безпечне медіасередовище та розвинений ринок Pay TV, де заборона піратських платформ є важливим елементом.

Упродовж року об'єднання здійснювало моніторинг блокування заборонених ресурсів серед провідних інтернет-провайдерів, фіксувало випадки недотримання обов'язків та ініціювало позапланові перевірки регулятором у сфері комунікацій (НКЕК). Проведено 26 інспекцій, більшість із яких підтвердили усунення порушень.

У межах ініціативи було розроблено сервіс Blacklists.org.ua, який забезпечує інформування про онлайн-ресурси, що викликають зауваження з боку правовласників щодо можливих порушень прав інтелектуальної власності. На платформі розміщується перелік відповідних вебсайтів, а також рекламодавців, чия реклама розміщується на цих

ресурсах. Також ініціатива успішно запровадила новий механізм боротьби з піратством – блокування рекламних оголошень на вебсайтах, що порушують права інтелектуальної власності та внесені до українського чорного списку WIPO ALERT.

Ще одним важливим напрямом у 2024 році стало ініціювання кримінальних проваджень проти розповсюджувачів нелегального контенту в регіонах України. Наразі у слідчих органах і судах перебуває понад 40 кримінальних справ, за результатами яких уже винесено два обвинувальні вироки. Один із правопорушників засуджений до позбавлення волі з іспитовим строком за масштабне порушення авторських прав.

Серед пріоритетів на найближчий період – розширення Національного переліку заборонених вебсайтів, гармонізація його з власним чорним списком, подальший моніторинг реклами на піратських сайтах та притягнення порушників до відповідальності. Ініціатива «Чисте небо» також продовжить тісну співпрацю з Департаментом кіберполіції Національної поліції України та Службою безпеки України.

9.9. WIPO ALERT

Відповідно до Закону України «Про рекламу» Наказом Міністерства економіки від 01.02.2024 № 2945 затверджено Порядок формування та ведення національного переліку вебсайтів, що викликають занепокоєння щодо дотримання прав інтелектуальної власності (далі – Порядок), який зареєстрований в Міністерстві юстиції України 11.03.2024 за № 357/41702.

Порядок визначає процедуру подання та розгляду звернень суб'єктів авторського права та/або суб'єктів суміжних прав про включення вебсайту до національного переліку вебсайтів, що викликають занепокоєння щодо дотримання прав інтелектуальної власності (далі – Національний перелік), ухвалення висновків про наявність підстав для включення вебсайту до Національного переліку, унесення відомостей про вебсайт до національного переліку, ведення Національного переліку, а також виключення відомостей про вебсайт з Національного переліку. За результатом розгляду звернень суб'єктів авторського права та/або суб'єктів суміжних прав про включення вебсайту до Національного переліку вебсайтів на підставі висновку про наявність підстав для включення вебсайту до Національного переліку, Мінекономіки вносить відомості про відповідний вебсайт до Національного переліку, оприлюднює їх на офіційному вебсайті Мінекономіки, а також розміщує відомості з Національного переліку на ресурсі (платформі) Всесвітньої організації інтелектуальної власності «WIPO ALERT».

Таким чином, Україна приєдналася до низки держав, які наповнюють платформу WIPO ALERT для протидії розміщенню реклами на піратських вебсайтах, для яких прибутки з реклами є важливим джерелом для існування.

Розробка рекомендацій щодо реалізації процедури WIPO ALERT

В березні 2024 року UKPHOIBI розробив рекомендації щодо процедури внесення вебсайтів, які викликають занепокоєння стосовно дотримання прав інтелектуальної

власності до бази даних WIPO ALERT. Окрім того, UKPHOIBI розроблено форми документів, спрямованих на реалізацію Порядку (зокрема, розроблено форми: звернення про включення вебсайту до національного переліку вебсайтів, що викликають занепокоєння щодо дотримання прав інтелектуальної власності, висновки UKPHOIBI про наявність (відсутність) підстав для включення вебсайту до національного переліку, заяви про виключення вебсайту з національного переліку). Розміщення на вебсайті UKPHOIBI таких форм мало на меті сприяння заявникам, які звертаються за ініціативою WIPO ALERT. На офіційному вебсайті Українського IP Офісу в розділі «Авторське право» в підрозділі «Звернення в рамках ініціативи «WIPO ALERT»/Ініціатива «WIPO ALERT» можна знайти детальну інформацію щодо реалізації UKPHOIBI Порядку.

У травні 2024 року за ініціативи UKPHOIBI було проведено обговорення перспектив реалізації зазначеного Порядку на робочій зустрічі з представниками Мінекономіки та антипіратської ініціативи «Чисте небо».

У листопаді 2024 року Міністерство економіки України оприлюднило на своєму офіційному вебсайті Національний перелік вебсайтів, що викликають занепокоєння щодо дотримання прав інтелектуальної власності.

Статистика щодо розгляду звернень

За весь час функціонування ініціативи «WIPO ALERT» UKPHOIBI було розглянуто 17 звернень суб'єктів авторського права та суміжних прав про включення вебсайтів до національного переліку (переважно щодо піратських онлайн-кінотеатрів), що дозволяє поступово наповнювати даними про піратські вебсайти національний перелік, платформу «WIPO ALERT», до яких мають доступ рекламодавці, а також формувати практику застосування нового порядку. UKPHOIBI було надано 15 висновків про наявність підстав для включення вебсайту до національного переліку.

Наявні виклики та перспективи

Не дивлячись на те, що платформа «WIPO ALERT» поступово наповнюється новими «шкідливими» вебсайтами, наявна нормативно-правова база на сьогодні не регулює питання створення так званих «дзеркальних» піратських веб-сайтів, які незаконно розповсюджують цифровий контент, порушуючи авторське право та суміжні права. Однією з таких піратських платформ є HD REZKA, яка має близько 200 варіацій.

Варто наголосити, що відповідно до чинного Порядку, одне звернення щодо внесення вебсайту до національного переліку вебсайтів, що викликають занепокоєння щодо дотримання прав інтелектуальної власності, може стосуватися лише одного вебсайту. Таким чином, включення до національного переліку та бази WIPO ALERT лише однієї URL-адреси потенційно створює можливість для дзеркальних піратських веб-сайтів обійти таку заборону.

У зв'язку з цим важливим є комплексний підхід до боротьби з інтернет-піратством на усіх рівнях. Так, на підставі Закону України «Про медіа» Національна рада України з

питань телебачення і радіомовлення (далі – Національна рада) затверджує та оновлює Перелік аудіовізуальних медіапослуг на запит та послуг постачальників аудіовізуальних послуг держави-агресора. Перелік є відкритим та підлягає публікації на офіційному веб-сайті Національної ради. Нацрада регулярно оновлює перелік веб-сайтів, що надають доступ до заборонених медіапослуг, зокрема «дзеркальних» піратських веб-сайтів, включаючи Baskino, Filmix та HD REZKA. Ці платформи зараз обмежені в Україні через побоювання щодо несанкціонованого розповсюдження контенту.

Як вказується у [статті про вплив блокування піратських сайтів](#), спираючись на дані [Similarweb](#) та [Ahrefs](#), популярність українських стрімінгових платформ «Мегого» та «Світ ТВ» упродовж 2024 року порівняно з 2023-м зросла. Зокрема, контент на офіційному сайті megogo.net щомісяця переглядає понад 7 млн людей, на sweet.tv – 6,3 млн. На Україну припадає понад 85,5% відвідувань «Мегого» і майже 34% «Світ ТВ». Офіційні застосунки цих платформ були завантажені понад 10 млн разів як з Google Play, так і App Store.

Згідно з даними Ahrefs, збільшилася й кількість відвідувань онлайн-кінотеатрів. Станом на кінець серпня «Мегого» мав 703,7 тис. абонентів проти 637,9 тис. на початку року, а «Світ ТВ» – 300 тис. проти 190 тис.

Внаслідок блокування піратських сайтів частка підписників легальних відеоресурсів дещо зросла і становить близько 2 млн: статистика включає як українські, так і міжнародні онлайн-кінотеатри. Збільшенню глядацької аудиторії, яка платить за перегляд фільмів, сприяло запровадження українського дубляжу й субтитрів, а також лояльні тарифи і знижки на підписку.

10. Висновки

У порівнянні з 2023 роком, який виявився досить результативним для воєнного стану, у 2024 році за більшістю показників спостерігається зниження кількості справ у сфері інтелектуальної власності, які знаходились у провадженні правоохоронних або судових органів. Така динаміка, ймовірно, обумовлена соціально-економічними чинниками, які впливають на вибір способу захисту прав з боку правовласників.

На динаміку зниження показників у сфері захисту прав інтелектуальної власності суттєво впливає повномасштабне вторгнення російської федерації в Україну. Наразі основна увага державних органів, особливо правоохоронних структур, зосереджена на розслідуванні воєнних злочинів. Війна спричинила спад економіки, що також впливає на пріоритети у сфері захисту прав. Водночас спільнота усвідомлює важливість захисту прав інтелектуальної власності, зокрема і в оборонній промисловості, і відповідні заходи вже впроваджуються. Тому в перспективі забезпечення захисту прав ІВ навіть під час воєнного стану має стратегічне значення для відновлення України.

Найпомітніше зменшення кількості справ зафіксовано у судовій системі. Господарські суди, як і раніше, залишаються основним майданчиком для розгляду спорів у сфері ІВ. При цьому, на відміну від попереднього року, коли переважали справи щодо об'єктів авторського права, у 2024 році спостерігається частіша поява спорів, пов'язаних із торговельними марками. Незважаючи на це, обидві категорії справ, а саме авторське право і торговельні марки, продовжують утримувати провідні позиції. Загалом, судова система залишається найбільш навантаженим механізмом у вирішенні спорів з інтелектуальної власності.

У судовій практиці простежується формування підходів до розрахунку компенсації. Найбільше складнощів виникає у справах щодо авторського права, де фіксується суттєвий розрив між заявленими вимогами та фактичними сумами, призначеними судом. Це свідчить про потребу у вдосконаленні практики при розрахунку розміру збитків. У свою чергу, АМКУ демонструє послідовну практику накладення штрафів, які зазвичай перевищують мільйон гривень. Це частково пояснюється тим, що АМКУ розглядає справи, пов'язані з господарською діяльністю, а тому встановлення розміру порушення є більш об'єктивним та прогнозованим. Як наслідок, спори щодо об'єктів промислової власності часто становлять більший інтерес для правовласників, оскільки несуть потенційний економічний інтерес.

Органи державної влади продовжують орієнтуватися на практику Європейського Союзу. Зокрема, національні суди дедалі частіше посилаються на рішення Суду Європейського Союзу як на правову позицію для обґрунтування своїх рішень. Аналогічним чином діє Апеляційна палата НОІВ, яка також бере до уваги європейський досвід. У цьому ж напрямі працює і Державна митна служба України, яка заявляє про наміри оновити положення Митного кодексу з урахуванням вимог і стандартів європейського права. Слід зазначити, що все законодавство у сфері інтелектуальної власності наразі перебуває у стадії приведення у повну відповідність з *acquis EU*.

Позитивною тенденцією є активність правовласників, які все частіше вдаються до комплексного захисту своїх прав. Прикладом може слугувати компанія LEGO – відповідно до даних митниці, продукція цієї компанії є однією з найбільш підроблюваних. Компанія звернулася до Антимонопольного комітету України, що дозволило домогтися накладення значного штрафу на порушників. Окрім того, LEGO зміцнює позиції, визнаючи свої торговельні марки добре відомими в Апеляційній палаті HOIB. Іншим прикладом є компанія APPLE, яка також активно протидіє реєстрації схожих ТМ, подає заперечення, а Національна поліція припиняє діяльність низки порушників її прав.

Водночас бездіяльність окремих правовласників, зокрема значна кількість випадків їх відмови від призупинення митного оформлення контрафактної продукції, негативно впливає на загальну динаміку захисту прав.

Окремо слід відзначити, що найбільша кількість порушень спостерігається щодо торговельних марок. Найчастіше контрафакт стосується електроніки, іграшок, автомобільних запчастин, лікарських засобів, парфумерії, харчових продуктів, агросектору та текстилю. Основним джерелом постачання контрафактних товарів залишаються Китай, дещо меншим – Польща та Туреччина. Онлайн-торгівля залишається основним каналом розповсюдження та реалізації контрафактної продукції, що також показують результати опитування, проведеного Центром спостереження.

Сфера інтелектуальної власності досі залишається однією з найбільш складних галузей права, що вимагає глибоких спеціальних знань. Це створює низку викликів як для судової системи, так і для правоохоронних органів під час досудового розслідування. Однією з позитивних ініціатив у цьому напрямі є реалізація Центром спостереження тренінгових програм, спрямованих на підвищення кваліфікації представників органів державної влади. Водночас, складність справ у сфері інтелектуальної власності обумовлює потребу не лише у вузькопрофільних правових знаннях, а й у міждисциплінарній експертизі – зокрема у фармацевтичній, біотехнологічній, технологічній сферах (враховуючи галузі товарів, що найбільше підроблюються). Унаслідок цього залучення експертів залишається необхідною умовою для ефективного вирішення справ у зазначеній сфері.

Відновлення роботи Апеляційної палати HOIB у 2024 році також став важливим етапом у системі захисту прав, оскільки її діяльність розширює можливості захисту прав для правовласників. Функціонування Апеляційної палати HOIB сприяє зростанню кількості звернень, адже правовласники все частіше надають перевагу адміністративному способу захисту своїх прав.

Діяльність правовласників та громадських організацій демонструє позитивні результати комплексного розвитку системи інтелектуальної власності. Водночас громадські організації, які представляють інтереси патентних повірених і адвокатів, створюють умови для захисту прав фахівців і сприяють діалогу з державним сектором. Зі свого боку, УКРНОІВІ підтверджує відкритість офісу до співпраці та залучення до різноманітних ініціатив, що впроваджуються іншими організаціями. Зокрема, державні структурні підрозділи, такі як Центр медіації та посередництва та Центр спостереження

IPR, відіграють важливу роль у вдосконаленні системи захисту прав інтелектуальної власності у своїх напрямках.

Цілісне вирішення проблем у цій сфері є сприятливим явищем, адже поєднання міжнародних проєктів із національними добровільними ініціативами за участі представників державних органів здатне забезпечити високі показники ефективності. Ініціативи Українського альянсу по боротьбі з підробками та піратством, спрямовані на боротьбу з піратством та контрафактом, є важливим та позитивним явищем. Координація роботи громадських рухів, таких як «Чисте небо», діяльність Департаменту кіберполіції та продовження функціонування WIPO ALERT дозволяють досягати значних результатів у протидії порушенням у сфері інтелектуальної власності в мережі Інтернет. Зокрема, підвищення обізнаності населення щодо негативних наслідків споживання неліцензійного аудіовізуального контенту може бути досягнуто завдяки інформаційній кампанії у сфері кіноіндустрії, проведення якої заплановано Центром спостереження в подальшому. Таким чином, співпраця всіх зацікавлених сторін та всебічне регулювання є запорукою стійкого розвитку і захисту інтелектуальних прав.

Комплексний підхід до покращення системи захисту інтелектуальної власності має включати підвищення кваліфікації фахівців, міжнародну співпрацю, цифровізацію процесів. Важливо зазначити, що державні органи активно налагоджують як зовнішні партнерства, так і внутрішню взаємодію з УКРНОІВІ через тренінги, робочі зустрічі та розширення кола стейкхолдерів та партнерств.

У контексті поширення інформації щодо запровадження сучасних інструментів захисту прав інтелектуальної власності активну позицію займає Державна митна служба України, яка, серед іншого, сприяє законодавчим змінам та забезпечує правовласників корисними роз'ясненнями через свій офіційний сайт.

Загалом за підсумками 2024 року можна констатувати поступове посилення інституційної спроможності органів, задіяних до захисту прав інтелектуальної власності, а також проактивну позицію інституцій та організацій, які залучаються до цього процесу, що в цілому сприяє посиленню ефективності захисту прав інтелектуальної власності в Україні.

Корисні посилання

- [Річний звіт УКРНОІВІ за 2024 рік](#)
- [Судова статистика](#)
- [Судова практика і статистика Верховного Суду](#)
- [Практика Касаційного цивільного суду в сфері інтелектуальної власності](#)
- [Аналіз стану здійснення правосуддя при розгляді господарських справ за 2024 рік](#)
- [Статистика про зареєстровані кримінальні правопорушення та результати їх досудового розслідування](#)
- [Звіт про діяльність Бюро економічної безпеки України за 2024 рік](#)
- [Статистика та реєстри Державної митної служби України](#)
- [Рішення Апеляційної палати НОІВ](#)
- [Звіт про діяльність Антимонопольного комітету України за 2024 рік](#)
- [Рішення та рекомендації Антимонопольного комітету України](#)
- [Звіт діяльності Центру спостереження з питань порушень прав інтелектуальної власності за 2024 рік](#)